

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבה ל"ז/תש"ל של הממשלה
ב' באדר א' תש"ל - 8.2.70
(לפני הצהרים)

נכחו השרים: ג. מאיר - יו"ר, א. אבן, י. אלון, י. אלמוגי, י. בורג, י. ברזילי, ח. גבתי, י. גלילי, א. ל. דולצין, מ. דייך, ש. הלל, ע. ויצמן, ז. ורהפטיג, ח. לנדאו, י. ספיר, פ. ספיר, ש. פרס, מ. קול, א. רימלט, ו. שם-טוב, ח.מ. שפירא, י. ש. שפירא, ז. שרף.

נעדר השר: מ. בגין (בחו"ל)

מ. ארנון - מזכיר הממשלה
י. הרצוג - המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה
מ. נוידרפר - משרד האוצר (בסעיפים 334, 335)
ש. שביד - משרד האוצר (בסעיפים 334, 335)

סדר היום: 330. מכירת נשק
331. ההתיישבות בחברון
332. ההצבעה בכנסת על הצעת חוק השבות (תיקון מס' 2), תש"ל - 1970
333. סקירה בטחונות
334. תזכיר והצעת חוק היטל בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל), תש"ל-1970
335. תזכיר והצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון מס' 5) (תיקון), תש"ל-1970
336. תיקון הצעת חוק גימלאות לנפגעי פעולות איבה, תש"ל-1970
337. תזכיר והצעת חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (תשלומי חובה), תש"ל-1970
338. הסמכת שר המשטרה לאצול מסמכיותיו לנציב בתי הסוהר
339. תיקון התקנון לעבודת הממשלה

מדינת ישראל
אוסר מס' 19
צנזור לעיתונות

330. מכירת נשק

ראש הממשלה ג. מאיר:

יש כל מיני בקשות לאישורים למכירת נשק:

א. לאשר מכירת 6 תול"רים 106 מ"מ ו-730 כדורים לממשלת צ'אד, על ידי התעשייה הצבאית.

ב. לאשר מכירת 8 תותחים 40 מ"מ (L60) כולל תחמושת לממשלת קאמרון על ידי מפעל מבצע בע"מ.

היקף המבצע עם ממשלת צ'אד הוא על סכום של 180,000 דולר, היקף המבצע עם קאמרון על סכום של 150,000-200,000 דולר. ממשלת קאמרון מתחייבת לאשר בחוזה כי זהו יעדרו הסופי של הנשק. אני חושבת שאין גם בעיה שממשלת צ'אד תמכור לאיזו שהיא ממשלה אחרת.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אבל צ'אד גובלת עם לוב.

ראש הממשלה ג. מאיר:

היא לא תמסור את הנשק ללוב.

משרד החוץ אינו מתנגד להצעות המכירה.

ויש עוד שתי הצעות שהיו כבר פה:

ג. לאשר מכירת 20 טון נפל"ם לחברת "טירנה" מאיטליה על ידי התעשייה הצבאית.

ביקשתי לבדוק זאת עוד פעם.

ד. (1) לאשר מכירת 373 טון אבקת שריפה ליוון, על ידי התעשייה הצבאית.
(2) להבטיח, בתיאום עם ממשלת יוון, שהעסקה לא תפורסם.

העסקה עם החברה האיטלקית היא על 55,000 דולר, עם יוון על 80,000 דולר. משרד החוץ אינו מתנגד לשתי העסקות האלה.

ההזמנה הקודמת של החברה האיטלקית "טירנה" היתה ב-31 במרס 1968. האם גם היא היתה על נפל"ם?

שר החוץ א. אבן:

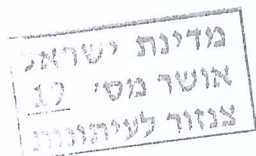
כן.

ראש הממשלה ג. מאיר:

החומר מיועד לשימוש הצבא האיטלקי וניתן במידת הצורך לקבל END USE CERTIFICATE, דבר שאינו מקובל כיום ביחסים בינינו לבין איטליה בדברים שהם מאוד חיוניים לנו. אבל END USE CERTIFICATE זוהי בכל זאת איטליה ולא למסירה למקומות אחרים.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

מה הם היחסים של ממשלת יוון כלפינו? בזמן האחרון מתברר שהממשלה הזאת אינה כל כך נוחה לנו. האם זה נכון או לא נכון? האם זה נכון, איני יודע מה אנחנו מחוייבים למכור להם דברים כאלה. אם זה לא נכון, אני מוכן להסכים לזה.

שר החוץ א. אבן:

אין שום הרעה. איני אומר בזה הרבה. המימשל הנוכחי איננו מתנכר לנו יותר מאשר המימשל הקודם. בכמה דברים הוא מתנכר לנו פחות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הממשלה לא סימפטית. אבל לפעמים גם ממשלות סימפטיות מתנכרות לנו.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

איננו עושים להם בזה שום טובה. הם יכולים לקבל את אבקת השריפה בכל מקום שהוא. אנחנו מגינים על האינטרס שלנו.

השר י. ברזילי:

ההבדל הוא רק בזה, שיש הרבה ממשלות לא סימפטיות שאם מתגלה שמכרנו להן נשק - מכרנו להן נשק. אבל אני סבור שאם היום מתגלה שאנחנו מוכרים נשק ליוון, היה זה מאוד מאוד לא סימפטי בשביל ממשלת ישראל.

שר המשטרה ש. הלל:

הממשלה הזאת היא הראשונה, לאחר שנים ארוכות, המוכנה לשנות את יחסה אלינו. היו שטחי פעולה, לרבות מסחריים וכלכליים, שהיו לגמרי סגורים בפנינו. הם לא שינו באופן בולט את הקו החיצוני המדיני. אבל נוצרה בזמן האחרון מערכת יחסים, גם כלכליים וגם בדברים שנוגעים לתעשייה האווירית. אני משוכנע שהדבר הזה נחוץ לנו להמשך הקשרים שלנו אתם, שהולכים ונרקמים לאחר שבמשך עשרים שנה היו ממשלות "מתקדמות ונאורות" שירדו לחיינו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה UNDER STATEMENT.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

הממשלות הקודמות לא היו הרבה יותר נאורות מזו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

שר החוץ איננו מתנגד לביצוע העיסקה הכיוונית, בתנאי שלא תהיה לה פרסומת כל שהיא. מי צריך לקיים את התנאי?

שר החוץ א. אבן:

אני מניח שיש לנו אפשרות של צנזורה, כי מדובר ברכש בטחוני.

ראש הממשלה ג. מאיר:

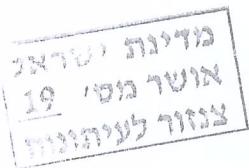
צנזורה היא רק אצלנו. האם אנחנו מעמידים את התנאי ליוון?

שר החוץ א. אבן:

נתנה אתם שלעולם לא יאמרו. גם הם אינם מעוניינים בפירסום הדבר.

שר המשטרה ש. הלל:

השאלה יכולה להיות מדי פעם דליפה. אבל אז יש לנו אפשרות לומר...

ראש הממשלה ג. מאיר:

אחרי דליפה לא חשוב מה אנחנו אומרים.

מ ח ל י ט י ם (ברוב נגד שני נמנעים)

א. לאשר מכירת 6 תול"רים 106 מ"מ ו-730 כדורים לממשלת צ'אד ע"י התעשיה הצבאית.

ב. לאשר מכירת 8 תותחים 40 מ"מ (L60) כולל תחמושת לממשלת קאמרון על ידי מפעל מבצע בע"מ.

ג. לאשר מכירת 20 טון לחברת "טירנה" מאיטליה על ידי התעשיה הצבאית.

ד. (1) לאשר מכירת 373 טון אבקת שריפה ליוון, על ידי התעשיה הצבאית.

(2) להבטיח, בתיאום עם ממשלת יוון, שהעסקה לא תפורסם.

שר הבטחון מ. דיין: (לנמנעים)

אולי יש לכם קונים אחרים?

331. ההתיישבות בחברון

שר השיכון ז. שרף:

נמסר לי כי בועדת השרים לענייני בטחון או לענייני שטחים הוחלט על הקמת שכונה בחברון מתוך הנחה שלמשרד השיכון יש תקציב לכך. ההנחה הזאת היתה מוטעית. אין לנו לזה אף לירה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הטעות היתה כנראה שלי. נשאלתי על ידי שר האוצר באותה ישיבה: מניין התקציב? כל מה שיכולתי להגיד לו שבדיון הראשון שהיה ישב שר האוצר...

מזכיר הממשלה מ. ארנון:

דאז.

ראש הממשלה ג. מאיר:

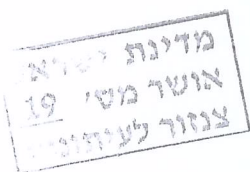
ישב שר השיכון בשעה שהיה מדובר על בניית 250 יחידות דיור. לא אמרתי ששר השיכון אמר באותה ישיבה "בבקשה, תבנו", אבל הוא לא ערער ולא אמר לחברי הוועדה שאין לו לכך כסף בתקציב השיכון ושם אתם רוצים לבנות 250 יחידות דיור בחברון, צריך להיות תקציב נוסף. נדמה לי שאת זאת מסרתי בדיוק. מזה הגענו למסקנה שמבחינת תקציב משרד השיכון אין בעיה בקשר להקמת 250 יחידות דיור. כפי שמתברר עכשיו, המסקנה היתה מוטעית, והשאלה עומדת, ונצטרך לדון בזה.

שר השיכון ז. שרף:

חוץ מאשר למספר היאחזויות שאושרו והותאמו עם משרד החקלאות, אין בכלל בתקציב משרד השיכון כסף לכל פעילות שהיא בשטחים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

ראשית כל, צריך להתחיל בתכנון. בשעת התכנון אין משקיעים עדיין את הכסף לבניה.

שר השיכון ז. שרף:

גם התכנון יכול לעלות חצי מיליון לירות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אין ענין התכנון ל-250 יחידות דיור דומה לתכנון של עיירה שלמה של 10,000 יחידות דיור. אשר לענין התכנון הגדול, אמרו שזה ענין לשנתיים. במשך שנתיים יכולים לקרות כל מיני דברים ואז נחליט. אשר ל-250 יחידות דיור, דובר שהתכנון ייגמר תוך חמישה - שישה חודשים ואין טעם שנוציא עכשיו כסף לחמישה חודשים בתוך שנת התקציב מבלי לדעת מראש אם יש לנו אפשרות לגשת לבניה עם גמר התכנון או אין לנו. אני מעיזה להגיד כי במשך חמישה חודשים אין להניח שמבחינה תקציבית יקרה איזה נס, במשך שנתיים אולי יקרה. אם כן, תוך חמישה חודשים אין טעם להשקיע איזה סכום כסף שהוא, ואפילו לא חצי מיליון לירות לתכנון 250 יחידות דיור, אם הבנייה לא תתבצע תוך אותה שנה. שר הבטחון, למשל, אינו מתלהב מתכנון 250 יחידות דיור בטרם שנדע על התכנון הגדול. אין זה פשוט הגיוני לזרוק החוצה כסף סתם, לתכנן עכשיו ולא לבנות השנה. ודאי יכולים לעשות זאת, אבל אין עלינו חובה כזאת. בכל אופן, לא נכנס עכשיו לדיון זה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אם זה מעכב פעולה, צריך להכנס לדיון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אמרתי לשר השיכון שאתן לו אפשרות למסור את הודעתו בראשית הישיבה. לאחר הודעתו, פירוש הדבר שאנחנו מוכרחים לדון על זה מחדש, אבל לא נעשה זאת היום.

מ ח ל י ט י ם כי ענין הקמת יחידות דיור בחברון יידון מחדש בוועדת השרים לענייני בטחון.

332. ההצבעה בכנסת על הצעת חוק השבות (תיקון מס. 2), תש"ל-1970

ראש הממשלה ג. מאיר:

נדון עכשיו על ההצבעה בכנסת על הצעת חוק השבות.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

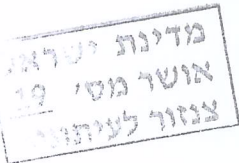
אני מבקש לתת לחברים בסיעה שלנו חופש הצבעה בענין זה. זה תלוי בהסכמת הממשלה. ביחס להמנעות, יש צורך רק בהודעה.

שר התיירות מ. קול:

אמנם בהסכם הקואליציוני כתוב שניתנת זכות הימנעות בענינים מצפוניים ומצפוניים-דתיים. אבל הענין הזה העומד להצבעה הוא עניין כה קרדינלי וכה חשוב שאני חושב שבכלל היה חשוב אילו כל הסיעות היו נותנות חופש הצבעה לכל חבריהן וכל אחד היה מצביע לפי מצפוננו. אנחנו מבקשים שהממשלה תהיה נדיבת לב ותסכים לתת לנו חופש הצבעה כי הענין הזה הוא ענין מצפוני.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל מה לי לעשות שבהסכם הקואליציוני לא נשכח דבר זה וכתוב בסעיף ד': "תישמר זכות ההימנעות בעניינים מצפוניים ומצפוניים-דתיים אחר בירור בממשלה או בהנהלת הקואליציה"? מדובר כאן על כך שההצעה או ההצבעה שעומדת לסדר בענין שהוא מצפוני ומצפוני-דתי יש לו תמיכת רוב של הממשלה. אם דבר כזה מתקבל פה אחד בממשלה - אין בעיה. אולם לפי מושגי חייב גם המיעוט בממשלה לדאוג לכך שגם שנתקבל ברוב של הממשלה, לא יפול בכנסת. כי אחרת, אין צורך לחתום על שום הסכמים, ומי שרוצה להכנס לממשלה - ייכנס ולא תהיה

לו בכלל כל אחריות. תיפול הממשלה - תיפול. אותו חבר ממשלה כנראה לא יפול, רק הממשלה תיפול. ואז אין בכלל קואליציה. יכול להיות שאני טועה, אבל על-פי השכל "הפרימיטיבי" שלי, קואליציה כזאת בכלל אינה יכולה להתקיים, ואז בממשלה יהיה לכל אחד חופש הצבעה, הוא יכול להצביע בעד, הוא יכול להצביע נגד, הוא יכול לעשות כל מה שהוא רוצה. אבל מול הכנסת יש לממשלה אחריות קולקטיבית. אין מה לדבר על כך שאין חבר הממשלה יכול להצביע בכנסת נגד הממשלה. אין הוא יכול לבקש חופש הצבעה בכנסת.

שר התיירות מ. קול:

אלא אם כן הממשלה מרשה לו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לא. זה לא כתוב פה. פה כתוב שהממשלה צריכה

להרשות הימנעות מהצבעה.

שר הדואר א. רימלט:

"אחר בירור בממשלה או בהנהלת הקואליציה".

ראש הממשלה ג. מאיר:

וודאי מבררים, אין רצון לאיש לכפות על מישהו, אבל מה יהיה פה? מפ"ם, שאמנם אינה קשורה לקואליציה, קוראת לכל חברי הקיבוץ הארצי, כפי שקראתי בעתון לבוא מחרתיים להפגין בפני הכנסת. אינני מניחה שהם קוראים לשבתון בכל המשקים של הקיבוץ הארצי לבוא ולראות איך חזן מצביע בעד החוק. חברי מפ"ם יצביעו נגד החוק. אבל הם אינם חברי הקואליציה ואינם קשורים לקואליציה. אבל חברים שהם בתוך הקואליציה וחתמו על ההסכם הקואליציוני יכולים לנהוג כך? אין להעלות על הדעת שסיעת הקואליציה גח"ל תשתמש בזכות זו וסיעת הליברלים העצמאיים תשתמש בזכות זו - במפד"ל אין בעיה בענין זה - אין להעלות על הדעת שרק המערך או חלק של המערך מחוץ למפ"ם, רק מפלגת העבודה תכפה על חבריה להצביע בעד החוק. גם בתוך מפלגת העבודה יש חברים שמטעמי מצפון הם נגד החוק הזה. אינני יודעת מה מספרם. אבל היו הצבעות במפלגת העבודה והוכח שיש בה חברים שהם נגד החוק, ויש חברים שהם אפילו בלחט נגד החוק. יכולה הממשלה ללכת ולתת חופש לכולם לפעול. זה יהיה הבירור. אין בירור אחר.

אני הולכת מחר בערב לשיבת הסיעה של מפלגת העבודה. ואני רוצה להודיע לכם שלא יעלה על דעתי לנהוג כפי שאומר השיר העממי "אללע מיידלאך האבן חתונה נאר איך אליין". לכולם יש מצפון, רק למפלגת העבודה אין מצפון? אינני מוכנה לקבל זאת. אני הולכת לכנסת במצפון נקי להצביע בעד החוק. אבל יש לי חברים, שמבחינה מצפונית הם אינם נופלים ממני עם המצפון שלי והם אינם מקבלים את החוק הזה. כאשר לא יהיה חופש הצבעה בסיעות אחרות, נוכל אולי להעביר, שהם צריכים כולם להצביע בעד. אבל אם יהיה חופש הצבעה לסיעות אחרות, זה בכלל אינו בא בחשבון שרק לחברי מפלגת העבודה לא יהיה חופש הצבעה, ואז אני יכולה כמעט מראש להבטיח לכם שהדבר יפול.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

הייתי נוכח בזמן הדיון על המשא ומתן הקואליציוני. מבין אלה שהיו שם יושבים פה השר שמשון שפירא והשר פרס. בענין זה לא היה ויכוח. אינני זוכר באיזה צורה נקבע הניסוח ובאיזו שעה הוא נקבע. אבל נדמה לי שהיו שני מושגים. יש רשות לכל סיעה לבקש חופש הצבעה להצביע נגד. אבל אם הממשלה מחליטה לא לתת חופש זה, אין היא יכולה להצביע נגד. אבל למה נכנסה לכאן הפיסקה על הימנעות בענייני מצפון ובעניינים מצפוניים - דתיים?

ראש הממשלה ג. מאיר:

פה לא נאמר "סיעות מיוחדות" אלא לכולן.

מדינת ישראל
אשר מסי' 19
צנזור לעיתונות

מדינה
אשר מסי' 19
צנזור

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

יכולה סיעה אחת לדרוש חופש הצבעה וסיעה אחרת לא. זה עניינה. אבל אם סיעה רוצה לדרוש חופש הצבעה, יכולה היא לדרוש זאת, כמובן לאחר בירור. פה ישנה בעיה של שכנוע הדדי. מדברים ומבררים, אם זה הכרחי שכולם יצביעו בעד העניין המדובר. הפעם הדגשתי באופן מיוחד שהמדובר הוא על מקרה מיוחד זה ושאני יודע שרוב הסיעה שלנו לא יימנע מהצבעה אלא יצביע בעד הצעת החוק. אבל בתוקף הסעיף הזה שבהסכם הקואליציוני יכולה הסיעה לתבוע שאותם החברים הרוצים להמנע, יוכלו להמנע.

שר הסעד י. בורג:

אתה מדבר רק על חופש הצבעה להימנעות?

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

אני מדבר רק על הימנעות.

באותו ענין נאמר בשעתו שהשאלה היא אם הממשלה תיפול או לא תיפול. במקרה שלפנינו אין שום בעיה, כי בסיעה שלנו המונה 29 חברים, אני מוכן להניח שלפחות 18 יצביעו בעד.

שר הדואר א. רימלט:

באחד אתה טועה.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

יותר מ-18 יצביעו בעד.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

בכל אופן, לפחות 17 יצביעו בעד ואין כל סכנה

שהממשלה תיפול.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אינני יודעת.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

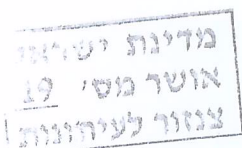
אם אין חופש הצבעה, לא צריך היה בכלל להכניס להסכם הקואליציוני את הפיסקה הזאת, אלא צריך היה לומר "הכל באישור הממשלה". פה כתוב "אחר בירור בממשלה או בהנהלת הקואליציה". מתנהל בירור ורוצים לשכנע אותם החברים שלא יעשו זאת. אבל המושג היה ברור שביחס לסעיף מצפוני ומצפוני-דתי אין בעיה בכלל שההימנעות אינה תלויה בהחלטת רוב בממשלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לא אמרתי "ברוב בממשלה" אמרתי שהדבר תלוי בכך אם ההצעה שהממשלה מביאה לכנסת עוברת או נופלת. וכאן לפנינו לא הצעה של מה בכך. זוהי הצעה פחות או יותר מהפכנית בשני מובנים לטובה מבחינת אלה הרוצים להמנע. יש בהצעה הזאת עניינים מהפכניים לטובה. אבל, בדרך כלל זוהי אחת ההצעות החמורות ביותר מבחינת משקלה. לפי דעתי, ממשלה הנופלת בהצבעה כזאת, מתפטרת.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

ברור, אבל אין חשש כזה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אינך יודע כמה בסיעה שלי ידרשו חופש הימנעות. אם הצבעה כזאת מתקבלת ברוב קטנטן, הרי באופן פורמאלי היא נתקבלה, אבל באופן חברותי אין היא יכולה לעמוד.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

אני חושב שהשר יוסף ספיר צודק לגבי סעיף אחר, אבל לא גבי סעיף זה. הוא צודק לגבי הענין של בוררות חובה. אשר לסעיף של ענינים מצפוניים ומצפוניים-דתיים, סעיף זה הועתק כלשונו וכרוחו מההסכם הקואליציוני הקודם ולא חל בו שום פחות ושום שינוי באיזה כיוון שהוא. אם מדובר על הידברות, או על בירור, פרוש הדבר הסכמה, זהו רק נוסח אלגנטי.

ועוד דבר. הקואליציה הסכימה ללכת למכסימום של הימנעות ואסור לחרוג מזה. זה יעמיד במצב קשה את כל הסיעות, אפילו אם הממשלה תסכים לכך. נדמה לי שההימנעות הוגבלה בשני כיוונים ואסור לחרוג מהם. הסעיף שעומד עליו השר יוסף ספיר הוא בענין בוררות חובה.

שר הסעד י. בורג:

גם בענין גרמניה.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

לגופו של ענין, אני מציע לערוך חשבון, ואם יתברר שלא יהיה רוב גדול בעד הצעת החוק, אי אפשר לתת זכות הימנעות. אם יהיה רוב בעד הצעת החוק, אפשר לתת זכות הימנעות. אני מסכים עם ראש הממשלה, שאפילו אם יהיה רוב פורמאלי להצעת החוק, מבלי שיהיה לזה רוב של משקל, אין הממשלה יכולה להשאר על כנה. איננו משחקים פה בפורמאליסטיקה. אני מציע להטיל על חבר אחד של הקואליציה או על שניים לברר אם יהיה רוב ברור להצעת החוק. אם לא יהיה רוב ברור, נצטרך להחליט על הצבעת חובה.

שר התיירות מ. קול:

אז נעזוב את הממשלה.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

נעשה קודם בירור.

שר התיירות מ. קול:

זה יוציא אותנו מהממשלה.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

אני מציע לברר מהם יחסי הכוחות המשוערים.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

אני ארים יד בשכנוע, במצפון שקט ובהכרה מלאה בעד החוק המוצע. אני חושב שצריך היה מזמן לעשות זאת. אילו עשינו זאת מזמן, היינו נמנעים מפני כל מיני סיבוכים. היה טוב אילו החוק היה מתקבל פה אחד או כמעט פה אחד. זה היה מוסיף משקל רציני ומוסרי לענין. אבל ישנה מציאות מסויימת. כדאי, לאור חישוב הקולות פחות או יותר, לבדוק באיזו מידה יכול הרוב להיות מאסיבי. אם ישנם חברים שמבקשים הימנעות, הרי זהו המכסימום שאפשר להסכים לו. הם מרגישים עמוק כאילו הענין הוא בשבילם ענין מצפוני. אמנם לי קשה להבין זאת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני כן מבינה זאת.

שר הפיתוח ת. לנדאו:

זה עניינם. אולם אם מדובר במתן זכות הימנעות בענין מסויים, אל נכלול בזה מסכת שלימה. אני ממליץ בעד מתן זכות הימנעות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל אז הימנעות לכולם.

שר הפיתוח ת. לנדאו:

וודאי לכולם. אני מציע לבדוק אם הרוב יהיה

מאסיבי.

שר הדואר א. רימלט:

אינני רוצה להתייחס להסכם הקואליציוני. אבל אני רוצה להצביע על דבר אחד. איני יכול לערער היום על ההסכם הקואליציוני. כאן מדובר בענין של אמונות ודעות. אבל אני חושב שאם ההסכם הקואליציוני קבע רק זכות של הימנעות, אני מאוד מציע לעצמנו שלא נכריח אנשים, שלבם אינו שלם עם החוק הזה, שלא יימנעו מהצבעה, כי הם יכולים להמנע ברגלים. אין כל אפשרות להכריח אנשים, שאינם רוצים להצביע, שלא ייעדרו משיבת הכנסת מסיבות שונות. האם זה יהיה מכובד יותר? זה לא יהיה מכובד יותר לא לחברי הכנסת ולא לממשלה. ואי אפשר על ידי מ"צים להכריח בכל סיעה אנשים, שיש להם דעות מוגדרות בענין זה, שישתתפו דווקא בישיבה זו. אני יודע שבסיעת גח"ל יהיו כ-9 חברים שישמרו על זכותם להמנע מהשתתפות בהצבעה. אני מבין שבסיעת הליברלים העצמאיים יהיה אחד שיצביע בעד. איני יודע כמה יהיו בסיעות אחרות שירצו להמנע. בכל אופן, אני מיעץ בעניני אמונות ודעות להבטיח חופש הימנעות, ולא להכריח אנשים להצביע בעד נגד מצפונם, כי אחרת אנשים לא יבואו לישיבה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הדיון מוכרח להיות, שאם נותנים חופש הימנעות, הרי כל חבר כנסת מהקואליציה הדורש חופש הימנעות, צריך לקבל זאת. אינן יכולות להיות שתי קטיגוריות של חברי כנסת בקואליציה. במצע של המערך לבחירות לכנסת לא היה כתוב, בין כל הדברים הטובים, לנסות להעביר החלטה כזו בכנסת. לא ידענו שיובא ענין כזה לכנסת. קמים חברים ואומרים: לא התחייבנו לדבר כזה, המפלגה לא התחייבה, המערך לא התחייב; יש לי מצפון ואין אני מקבל עלי להצביע בעד הצעת חוק זו.

מה שאמרתי זה עכשיו, איננו דבר תאורטי. אני מכירה את החברים הטוענים ככה ואני מעריכה אותם. בדיוק כמו שאני משוכנעת שאנחנו עושים דבר טוב, כך משוכנעים חברים אחרים שאין זה ככה. האמינו לי, שאני מקבלת מכתבים על מקרים קורעי לב, ואין אני נחה מזה. אבל יש חברים האומרים שבשום אופן אין לקבל את החוק הזה. אין אני יכולה לבוא ולהגיד, שמצפוננו של חבר הכנסת מחלק מסיעת הליברלים וגח"ל או מצפוננו של חבר הכנסת מסיעת הליברלים העצמאיים עדיף על מצפוננו של חבר הכנסת ממפלגת העבודה. מצפון זהו מצפון. אין מכשיר שבו נוכל לשקול באיזו מידה מצפוננו של זה שלם ומצפוננו של השני פגום. אין אנחנו יכולים לדון פה רק על גח"ל או רק על הליברלים העצמאיים. אנחנו צריכים פה להחליט, אם להצביע לפי מצפון - ומצפון זהו דבר מאוד סימפטי - הרי כל חבר כנסת שיאמר כי מצפוננו אינו מאפשר לו להצביע בעד החוק הזה, יינתן לו החופש להמנע מהצבעה. הצבעת נגד ככלל אינה באה בחשבון אף של איש מחברי הקואליציה, כי זה כלל לא כתוב בהסכם. והשר קול הרי דורש גם חופש הצבעה נגד. אבל זה אינו בא כלל בחשבון, באה בחשבון רק זכות הימנעות. אנחנו צריכים לראות את הדברים כמו שהם. אני מדברת על כך בלי לדעת מה יהיה מספר החברים שיצביעו בעד. מפ"ם יוצאת מהחשבון, כי אין היא בקואליציה. יש לנו במערך מחוץ לערבים 56 חברים. לא אדרוש מהערבים שיצביעו ככה או יצביעו אחרת. יצביעו כפי שיצביעו. נשארים 49 חברים. כמה מהם ידרשו זכות הימנעות, אין לי מושג. זאת אדע מחר בערב. אבל אני לא אוכל להגיד לאותם החברים: לכל הסיעות יש חופש הימנעות, לכם לא.

מדינת ישראל
אשר מסי' 17
צנזור לעיתונות

שר האוצר פ. ספיר:

אין לי הרבה מה להוסיף על דברי ראש הממשלה. אוסיף רק מספר פסוקים: (א) אין מפלגת העבודה קבלנית לדברים כאלה; (ב) אין אני בטוח מה תהיינה תוצאות ההצבעה. ברור לי דבר אחד שאם תוצאות ההצבעה תהיינה אי-קבלת החוק, הממשלה נופלת. אין לי הבטחון שהרוב של מפלגת העבודה פלוס המפד"ל מספיק.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

ולמעלה ממחצית גח"ל.

שר האוצר פ. ספיר:

לי לא נראה הענין של מתן זכות הימנעות. הוא אינו נראה לי לא מבחינה פוליטית, לא מבחינה ציבורית ולא מבחינה מוסרית. הענין המוסרי שייך לענין הקואליציה ויחסי הקואליציה. אני מתנגד למתן זכות הימנעות.

שר התיירות מ. קול:

היה משא ומתן קואליציוני, ובמשא ומתן הקואליציוני עוררנו את השאלה הזאת ואמרנו: מה יהיה במקרה שתהיינה הצעות בנוגע לחקיקה דתית, במקרה שיהיה פסק-דין של בית המשפט הגבוה לצדק? אמר אז שר המשפטים: איננו עוסקים בזה, זה ענין של המשפט, ואיננו דנים עכשיו מה יהיה אחרי הכרעת בית המשפט. אמר אז רוזן בשמנו, שאם תהיה הצעת חקיקה נוספת, אנחנו שומרים לעצמנו חופש הצבעה. אנחנו גם נתנו חופש הצבעה. לכן אי אפשר לבוא ולומר שדין כל הסיעות כדין סיעתנו. אנחנו במיוחד עוררנו במשא ומתן את הענין הזה, כי אמרנו שהענין בשבילנו הוא ענין מצפוני. אמרנו זאת בשעת המשא ומתן הקואליציוני ואמרנו זאת גם עכשיו בפגישה עם ראש הממשלה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

בסיעה שלך אתה נותן חופש הצבעה?

שר התיירות מ. קול:

כן.

השר י. ברזילי:

חבר הכנסת גולן יצביע בעד.

שר התיירות מ. קול:

אני נותן חופש הצבעה כפי שאני דורש חופש הצבעה. כי זהו ענין מצפוני. בשעתו לא סוכם באותה ישיבה, כי זה עבר אחרי כן לוועדת השגה-עשר. לא ראיתי ששם כתוב על הימנעות. אבל אני הנחתי שבמקרים בולטים מאוד, כמו המקרה הזה, יכולה הממשלה להתחשב במצבם של אלה הרואים את הענין הזה בשבילם כענין חמור מאוד. אני בטוח, שאילו היה להיפך, היו החברים הדתיים רואים בצורה כזאת את הענין. לגבי דברים מצפוניים, קרו דברים כאלה בכנסת הקודמת וודאי עוד יקרו. יכול להיות שהממשלה תחליט שאין היא מתירה חופש הצבעה, ואז כל סיעה תצטרך להוציא את המסקנות שלה. אבל אני רוצה שיהיה ידוע, שאם הממשלה תחליט, כפי שמוצע פה על ידי חברים אחדים, פירושו של דבר שהממשלה מחליטה להוציא אותנו מהקואליציה. לא נצא ברגלים, כפי שד"ר רימלט אמר, אלא נהיה נאלצים לפרוש מהממשלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אתה דורש חופש הצבעה נגד?

שר התיירות מ. קול:

אני דורש, הממשלה תחליט, הסיעה תדון.

מדינת ישראל
אשר מסי' 19
צנזור לעיתונות

ראש הממשלה ג. מאיר:

יש דברים שבהם צריך לדייק במונחים. הממשלה אינה יכולה להוציא אף אחד מהקואליציה. אבל על פי התקנון, סיעה שאינה מצביעה על פי ההסכם קואליציוני, מוציאה את עצמה מהקואליציה.

מזכיר הממשלה מ. ארנון:

עפ"י חוק המעבר.

שר התיירות מ. קול:

הממשלה אינה חייבת להוציא מסקנות. תוך שבועיים יכולה הממשלה להחליט אם היא מסיקה מסקנות או לא. היה פעם מקרה כזה שסיעת הפרוגרסיביים הצביעה בניגוד למה שהממשלה החליטה, ומשה שרת המנוח אמר: אני מתרה בכך, זה היה פעם אחת, אין אנחנו מסכימים שזה יקרה עוד הפעם. הממשלה לא הוציאה את המסקנות, כי היא הבינה שזה היה ענין חמור בשביל הסיעה.

השר א. ל. דולצין:

הרי מבחינה פיזית אי אפשר למנוע מחברי הכנסת...

ראש הממשלה ג. מאיר:

אינני מציעה שנוריד את רמת הויכוח, שחבר יתחמק.

השר א. ל. דולצין:

אני רוצה להסביר את הענין: הרי מבחינה פיזית, מי שלא ירצה להצביע, זאת אומרת מי שירצה להימנע מהצבעה, אם תהיה החלטה שאסור להימנע, יעזוב את הכנסת. אין לנו שום כוח לממשלה או לסיעה לחייב שכולם יהיו נוכחים בישיבה. זאת אומרת, שהרוב לא ישתנה. הייתי מזהיר מפני דבר אחד, שהממשלה תקבל החלטה שאסור להימנע מהצבעה, היינו, שהממשלה תחליט שכל חבר כנסת חייב להצביע, ואפילו אם זה בניגוד למצפוננו. הייתי רואה בזה דבר חמור. אני מבקש לשקול את הענין הזה. אני נגד החלטת ממשלה לאסור הימנעות. אני חושב שגם לגבי הרוב ולגבי ההצבעה עצמה תהיה זאת פגיעה קשה.

השר י. ברזילי:

בעצם חשבתי שלא להשתתף בדיון זה. הייתי מעדיף לא להנות מהזכות שלנו ושהחוק הזה לא יתקבל. אבל בכל זאת היו דברים מעולם. אין להניח שההתנגדות לחוק הזה אצל אלה המתנגדים לו בסיעות, היא מבחינה מצפונית פחותה מאשר ההתנגדות אצל חברינו הדתיים לענין הטלוויזיה. והם נהגו בכנסת כפי שנהגו, ואז מדובר היה על הצעת אי-אמון לממשלה ולא על הצעה בעד טלוויזיה בשבת. הם הודיעו: אנחנו נצביע בעד אי-אמון לממשלה, והממשלה תחליט אחרי כן מה שתחליט.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

הממשלה דחתה את פנייתנו ואמרה שאסור להצביע כך.

השר י. ברזילי:

ואיך נהגתם? ובכל זאת לא עלה על דעתו של מישהו להסיק מסקנות, וזה היה לגבי ענין שהוא מחוץ לכל הגיון לגבי הענין של אמון בממשלה. עמדנו עכשיו בפני הצבעה על הצעת אי-אמון בממשלה בקשר לחוק של "מי הוא יהודי", והצבענו אמון לממשלה שהיא מחוקקת חוק בענין "מי הוא יהודי" על פי

מדינת ישראל
אשר נס' 19
צנזור לעיתונות

ההלכה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה אינו דומה.

השר י. ברזילי:

זה דומה בדיוק למה שעשו אנשי המפד"ל בענין הטלוויזיה. זהו נימוק שצריך להתחשב במה שכאן מדובר.

שר העבודה י. אלמוגי:

החברים שהם בעד הצעת החוק צריכים לחשוב מה יכול להוצר כאן. אילו מפלגת העבודה היתה מתחלקת רק לשני סוגים, לסוג אחד שהוא מבחינה מצפונית שלם עם החוק, ולסוג שני שהוא מבחינה מצפונית נגד החוק, אפשר היה לחשב שהחוק היה מתקבל עם הימנעות בשישים קול. אולם המצב איננו כך. לפי מיטב הכרתי וידיעתי, יש במפלגת העבודה שלושה סוגים ולא שניים. יש סוג אחד שלבו שלם עם החוק. אני - לבי שלם עם החוק. יש סוג שני שהוא מבחינה מצפונית נגד החוק, לא פחות מאשר אלה מהליברלים שהם נגד החוק. אבל יש סוג שלישי שהשיקול שלו הוא שיקול פוליטי. איני יודע עדיין מה מספרם. מתוך ההצבעה במזכירות המפלגה אני מכיר אישית חלק מהאנשים שהיו ברצון נמנעים מהצבעה או היו מצביעים נגד הצעת החוק.

ראש הממשלה ג. מאיר:

בהחלט.

שר העבודה י. אלמוגי:

אלא שהם העדיפו את השיקול הפוליטי על השיקול הענייני-המצפוני, והם העמידו זה מול זה: מצד אחד, מבחינה מצפונית, הם נגד החוק הזה, מצד שני, מה יקרה אם בתקופה כזאת תיפול הממשלה או שחלק ייפרד ממנה. כלומר, היו להם שיקולים פוליטיים. אין אפשרות שנבוא מחר בערב לסיעת מפלגת העבודה ונאמר לה - ושמחתי לשמוע מראש הממשלה שאמרה זאת: נתנו אפשרות לסיעות אחרות להימנע מהצבעה, אבל לחברי מפלגת העבודה לא ניתן אפשרות זו. אם צריך לתת זכות הימנעות לחברי סיעות אחרות, צריך לתת אותה זכות גם לחברי מפלגת העבודה, ואז נופל הנימוק הפוליטי ואיני יודע מה יהיה מספר חברי מפלגת העבודה שיימנעו מהצבעה. ואז יכול החוק להתקבל ברוב של 39 או 40 נגד 20. אמנם מבחינה פורמלית גם זהו רוב, אפילו רוב של שני שלישים.

שר המשטרה ש. הלל:

ו-40 נמנעים.

שר העבודה י. אלמוגי:

ולכן הבירור הזה המתקיים כאן וכל מה שאני יודע על המתרחש במפלגת העבודה, איננו דומה לבירורים קודמים. העם באמת מחולק מסביב לחוק זה, ולא רק בארץ, אלא גם בחוץ לארץ. אני מתייחס בכל הכבוד לאותם הפרופסורים ולאותם חברי הקבוץ הארצי שהם נגד החוק. והנה, לזה נוסף הצבעה בעד החוק של 40 נגד 20, אם ניתן חופש הימנעות.

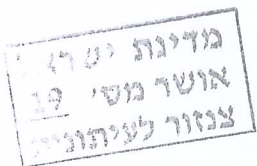
שר התחבורה ע. ויצמן:

זה עדיף מאשר אם נעשה עוד כפייה.

שר העבודה י. אלמוגי:

אדוני שר התחבורה, אני מביא כאן נימוק נוסף שלא

נשמע עד עכשיו.

שר התחבורה ע. ויצמן:

נימוק נכבד.

שר העבודה י. אלמוגי:

עכשיו בקשר להצבעה של 40 נגד 20, לאור מה שמתרחש ולאור הויכוח הזה שישנו בעם בישראל ובחוץ לארץ, איני חושב שהצבעה כזאת תסיים את הויכוח. הצבעה כזאת תלקח את הויכוח עוד יותר, אולי יותר מאשר לפני ההצבעה.

אני מבקש לקחת בחשבון את הנימוק הנוסף בשעת ההכרעה, וזהו ענין רציני ביותר.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

ראשית כל ביחס לעובדות שהביא אותן השר קול. זה נכון שבמשא ומתן הקואליציוני העלה השר קול את השאלה: מה יהיה אם בית המשפט יחליט ויצטרכו לחוקק חוק? ונכון שנאמר לו, שבזה איננו מוכנים להכנס למשא ומתן. ונכון הדבר שהם אמרו שהם רואים לעצמם זכות מיוחדת של הצבעה. אבל גם נכון הוא שנאמר להם "לא". אני מכבד כל סיעה היושבת בממשלה ואני מכבד כל שר היושב בממשלה. אבל מי שחותם על הסכם קואליציוני, ההסכם הקואליציוני מחייב אותו. ואם הוא חושב שהוא צריך לחשוב את דרכו מחדש - אנחנו חיים במדינה חפשית, ואי אפשר לאסור זאת. איני מודאג כל כך. אני מכיר קצת את ההיסטוריוגרפיה של מדינת ישראל, והענין איננו רציני כל כך כמו שאומר לנו השר קול.

אני הולך לענין זכות ההימנעות בענינים מצפוניים ומצפוניים-דתיים הכתוב בהסכם הקואליציוני. היה לי חלק בהכנת החוק הזה המובא לכנסת. אני חושב את החוק הזה לחיוני. אני חושב שהחוק הזה עושה היסטוריה בישראל. יחד עם זה, איני חושב שאפשר לשלול את זכות ההימנעות בענינים מצפוניים ומצפוניים-דתיים. זהו בלי שום ספק ענין מצפוני. אי אפשר למנוע זאת. יתכן מאוד שלממשלה לא יהיה רוב או שהרוב יהיה בלתי מכובד. זה יהיה רע מאוד. אם לא יהיה רוב, ברור מה שתהיינה התוצאות. לדעתי, הממשלה תצטרך להתפטר אם לא יהיה לה רוב.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לפי דעתי, היא תצטרך להתפטר גם אם יהיה לה רוב

קטן.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אפילו אם יהיה לה רוב קטן?

ראש הממשלה ג. מאיר:

אתה יודע את החוק יותר טוב ממני. הממשלה בכלל מתפטרת כאשר ראש הממשלה מתפטר. אני לא אהיה בממשלה אם החוק הזה יתקבל ברוב קטן. אין זה איום. אפשר תוך עשרים וארבע שעות להקים ממשלה חדשה עם ראש ממשלה חדש.

מדינת ישראל
אוסר מס' 19
צנזור לעיתונות

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זאת אני שומע. אני ניהשתי זאת, ואת זאת אני מכבד. ולא קשה לי לכבד את זאת. כי גם אני לא אחיה עם החוק הזה ברוב קטן. אבל הסכם קואליציוני הוא הסכם קואליציוני. וצריך כל חבר הנמנע מהצבעה, אם הוא חבר במפלגת העבודה או במפלגה קואליציונית אחרת, לדעת לעשות את חשבונו. אבל נדמה לי שעם כל הרצון שהחוק הזה יעבור ברוב גדול, איני יכול לעשות יותר מאשר אפילציה לאנשים שלא יימנעו. אני אעשה את האפילציה הזאת על עצמם את האחריות - שיקחו על עצמם את האחריות. הם אנשים מבוגרים האפילציה הזאת באסיפת הסיעה שאני חבר בה. יותר מזה, אני לא אעשה. אם החברים ירצו לקחת על עצמם את האחריות - שיקחו על עצמם את האחריות. הם אנשים מבוגרים כולם. אולי תהיה בכלל איזו אטמוספירה אחרת. אנחנו נמצאים במצב שחברי ממשלה מארגנים הפגנה נגד הממשלה. אנחנו עם משונה, אנחנו עם לבדד ישכון, ויש לנו דברים מאוד מיוחדים. אבל אנחנו הגענו לאבסורדים כאלה, שעד כמה שידוע לי, זה איננו קיים בעולם. אם זה צריך לקרות, שזה יקרה. אני אינני בעד זה שאנחנו נשלול את זכות ההימנעות מאותן הסיעות שבקשו בשביל חבריהן זכות הימנעות. אני בעד זה שתיתן להם האפשרות הזאת של חופש הצבעה, והדברים יתפתחו כפי שיתפתחו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני רוצה רק לעשות חשבון פשוט. אומרים לנו כי מסיעת גח"ל יצביעו 17 בעד הצעת החוק. אני מניחה שכל סיעת המפד"ל תצביע בעד, הרי עוד 12 קול.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

הדתיים יצביעו בעד.

ראש הממשלה ג. מאיר:

דווקא האופוזיציה צריכה להציל את הממשלה! הם יצביעו נגד או יימנעו, כי יש דברים בחוק שהם נגדם. אם לתת זכות להצביע לפי המצפון, הרי זכות מצפונית לכולם. ואז מ-49 חברי מפלגת העבודה יצביעו 25 בעד.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

לפי דעתי, יותר.

שר העבודה י. אלמוגי:

לא יותר מאשר 25.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ישבתי ליד חברים במזכירות שאמרו לי כי הם אינם רוצים בחוק, אבל במזכירות הצביעו בעד. אבל אם ניתן זכות הימנעות לחברי סיעות אחרות, מדוע אהרון ידלין לא יקבל את הזכות הזאת? ויהיו עוד כאלה.

השר ו. שם-טוב:

יש מיעוט במפלגת העבודה בעד החוק הזה?

ראש הממשלה ג. מאיר:

מה איכפת לך? זהו ענין של מפלגת העבודה. תהיה מחר בסיעה ותראה. לא תהיה הצבעה חשאית. אם ניקח עוד קול של הליברלים העצמאיים, הרי יצביעו בעד החוק 54-55 חברי כנסת. על פי המאמר של מי שעמד בראש רשימת

מדינת ישראל
אוסר מסי 19
צנזור לעיתונות

ע.מ., איני יודעת איך הם יצביעו. לפי כל ההגיון הם צריכים להצביע נגד. אפשר להוכיח, אם על פי ההוראות שנתן שר הפנים בשנת 1960, אם זה בלי ידיעתו של מי שהיה אז ראש הממשלה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

בידיעתו ובהסכמתו.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

לחלוטין בלי ידיעתו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

היות ויש לי מחר היצר להשתתף בויכוח, אבדוק אם הוא ידע שנעשה "פשע" כזה בממשלת ישראל, או שרק ממשלת גולדה עשתה "פשע" כזה. מה שהסיעה שלו תעשה, אין לי מושג. לפי מיטב הכרתי לא דברתם אתם. אשר ל"אגודת ישראל" ו"פועלי אגודת ישראל", הרי המכסימום שהם יכולים, לפי דעתי, לעשות, הוא להימנע. הם ירצו וודאי בחלק להצביע בעד באיזה סעיף, וביתר הסעיפים להצביע נגד. השכל הפרלמנטרי מחייב כי מי שמצביע בעד חלק בעד, וביחס לחלק אחר נגד, הוא נמנע. אנחנו יכולים לכל היותר לקבל 55 קול.

שר האוצר פ. ספיר:

לא יהיו 55, כי חלק איננו בארץ וחלק לא יבוא.

שר הדואר א. רימלט:

נגד יהיו 10.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

נגד יהיו 16.

ראש הממשלה ג. מאיר:

איני רוצה לכפות את דעתי על איש. אבל אני חושבת שממשלה אינה יכולה ללכת לדבר כזה בעיניים עצומות. לדעתי, פרוש הדבר, שאם החוק יתקבל במספרים כאלה, אין הממשלה יכולה ואינה צריכה לקבל על עצמה להעביר את החוק הזה. זהו הכל מה שאני אומרת. עכשיו יעשה כל אחד כרצונו.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

אני רוצה לעמוד קודם כל על הצד העקרוני בניסוח של אותו הסכם שאני רוצה לקיים אותו ככתבו, כלשונו וכמובנו בכל. בזה צדק שר המשפטים: ההסכם הקואליציוני הוא העתק מדויק ממה שהיה, ולא היתה לי רשות לבדוק ולא עלה על דעתי לומר מה קרה במשך 12 שנה כאשר הסעיף היה, אם איזו סיעה בקואליציה לא נמנעה מהצבעה באיזה ענין מצפוני-דתי. אם היה ענין של גזר דין מוות, הרי כל אחד היה חפשי בזמנו ולא היה ויכוח על כך. בענין מצפוני-דתי אין לי שום ספק שבמשך 12 שנה היה אי-פעם מקרה שאיזו סיעה נמנעה מהצבעה. עקרונית, הדבר ברור כשמש. עכשיו אם רוצים שהממשלה תיפול ברור איך צריך לנהוג. אם אינם רוצים שהממשלה תיפול, צריך לעשות חשבון. אני יכול לקחת כנקודת מוצא את היחסים בין הסיעות. ישנה סיעת גח"ל המונה 26 חברי, והיא מתחייבת לגייס 17 חברי שיצביעו בעד. אם המצב יהיה כל כך קשה, יכולה מפלגת העבודה לגייס באופן פרופורציונלי מספר כזה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אין פרופורציה במצפון. אנחנו נגייס כל אלה שהם בעד, אבל אין במצפון עניין של פרופורציה.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

יהיו איפה 54 בעד. השאלה: כמה יהיו נגד? נגד יהיו 16 ויימנעו 20. אין זה איפוא כך שמספרם של אלה שיהיו בעד, יהיה קרוב למספר של אלה שיצביעו נגד.

ראש הממשלה ג. מאיר:

איני מדברת על אלה שהם באופוזיציה. אבל בתוך הקואליציה יהיו 37 שיימנעו, ועוד 7 שאמנם אינם בקואליציה, אבל הם בממשלה והם יצביעו נגד. זאת אומרת, זה לא רק עניין דמות הכנסת, אבל עניין דמות הקואליציה. מה תהיה, איפוא, התמונה מחוץ להצבעה הפורמלית? אחרי ההצבעה צריך כל בר דעת, לא רק אלה שהם נגד החוק, אבל כל יהודי אפילו אובייקטיבי לומר: איזו ממשלה היא זאת? היא מעבירה חוק כזה, כאשר בתוכה, בתוך הקואליציה, ישנם 36-38 נמנעים, שבעה חברי כנסת, שהם באיזה "דברים קטנים" בכל זאת קשורים בממשלה ושני שריה יושבים בממשלה, מצביעים נגד. ואז יוצא ש-44 בתוך הקואליציה לא הצביעו בעד החוק הזה. אינני יודעת איך אפשר ככה להמשיך.

שר התיירות מ. קול:

מדוע התרת למפד"ל להצביע בעד אי-אמון? אנחנו הצבענו בשבוע שעבר בעד אמון לממשלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לא הצבעתם בעד. הצבעתם בעד ההצעה להסיר מעל סדר היום את הצעת אי האמון בממשלה על שהיא מביאה הצעת חוק לכנסת. בכל אופן, בעד זה אינה מגיעה לכם תודה.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

זה יכול להתעורר בכל עניין מצפוני דתי. בטבע העניין, אם יש עניין מצפוני דתי, המפלגות אינן מתחלקות לפי איזה הסדר, אלא לפי התחושה של כל אחד ואחד. צריכים היו להתכונן לזה שהרוב של הממשלה לא יהיה רוב רגיל. שנית: המפלגה הדתית הלאומית הודיעה שבעניין הטלוויזיה תימנע מהצבעת אי אמון בממשלה או תצביע בעד אי אמון לממשלה, וזאת מתוך הנחה אפילו שלא קבלה לכך רשות מראש, שלאחר מכן, לפי חוק המעבר מותר לממשלה לומר "איני רוצה בזאת". אני מדבר על אלה שהסכימו להצעתם.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

לא הסכימו.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

אבל האם לאחר מכן קרה משהו? לא קרה. בצורה כזאת

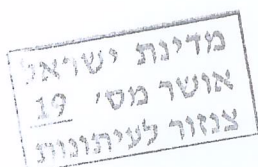
נוצר תקדים קשה מאוד.

שר הפנים מ. ח. שפירא:

לא.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה היה בממשלה הקודמת.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

כאן לפנינו ענין עקרוני דתי יותר מאשר ענין הטלוויזיה אצלכם, ובכל זאת חיינו אחרי זה. כאן זה ענין עקרוני. אצלי זה ענין עקרוני מהצד השני. אני בכל כוחי בעד החוק. אבל אחרים חושבים שאין זה נכון. זה עלול להיות תמיד שבענין מצפוני-דתי לא יהיה לממשלה אותו הרוב כמו שיש לה בענינים אחרים. תישמר זכות ההיטמעות. יש פה ענין תכליתי: הרוב לממשלה מובטח. בתקופות מסוימות, כאשר הרוב של הממשלה היה 64-68 קולות, היו חוקים שהעבירו אותם ברוב של 40 קולות נגד 35, והמדובר היה על חוקים יסודיים מאוד. בזה איני רואה אסון גדול. מה צריך לעשות? צריך לגייס את כל אלה שהם בעד ויש לנסות להשפיע על חברים אחרים. אני מוכן לנסות להשפיע על חברים אחרים. אלא אם כן, הממשלה תחליט שמי שמצביע נגד החוק או נמנע מהצבעה, מביע בזה אי-אמון בממשלה. נדמה לי שאין לנו תקדים כזה. אבל אם כן, זה יחייב גם את חברי מפ"ם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הם אינם בקואליציה.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

בענין הצבעה נגד הצעת אי-אמון, אין שאלה של

קואליציה, אלא של ממשלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל יש מסקנות.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

אבל איני רואה שנוכל לחייב.

ראש הממשלה ג. מאיר:

יש פה טעות. איני דורשת חיוב. אני רק מציירת מה

יהיה.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

יש רוב. לא צריך לראות את זה בצורה כל כך

חמורה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

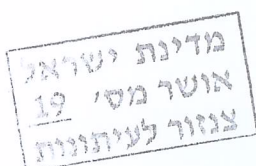
זה וודאי אי אפשר לחייב, איך לראות את הדבר.

שר המשטרה ש. הלל:

הנושא הזה טלטל אותנו טלטלה רצינית מאוד, ואם ישנה הרגשה שעברנו את מרבית הזעזועים לא כל כך בקלות, אבל איך שהוא בשלום, הרי זה רק בגלל הגמישות, התבונה ואורך הרוח שנתגלו בענין זה. היו שלבים שנדמה היה שהענין יכול להביא לבקיעים רציניים יותר. לא שגמרנו כבר את המאבק וגמרנו את הבקיעים, אבל עברנו את מרבית הדרך איך שהוא בשלום.

שר השיכון ז. שרף:

עם קצת ריסוק עצמות.

שר המשטרה ש. הלל:

אבל איך שהוא בשלום. אני מציע שנגייס מכסימום אורך רוח, סבלנות וגמישות כדי שלא נעלה על המוקש בקצה הדרך. אני רואה עוד מוקש קטן לפני. מבחינת הקטיגוריות שהזכיר השר אלמוגי, אני שייך לאותה קבוצה שלישית שתכתבי בהצעת החוק, ולא שלבי שלם עם כל העניין, אבל הבנתי שבקונסטלציה הזאת אין ברירה אחרת. אמרתי גם בישיבת הממשלה שאני פחות חששתי מפילוג בעם, חששתי יותר מפילוג בקואליציה.

מה המסקנה שלי? הויכוח הזה לא נגמר ולא ייגמר, בין אם נצביע עליו כן ובין אם נצביע עליו אחרת, בין אם יהיה לזה רוב מאסיבי ובין אם יהיה לזה רוב פאסיבי. הויכוח הזה יהיה קיים בכל השלבים שלו. הוא קיים בכל חומרתו. ההכרעה שהיתה עד עכשיו, בכל השלבים, לא היתה בלב קל, כמעט שלא היתה במצפון קל, לא היתה הכרעה מכרעת. גם בית המשפט העליון, שהכניס אותנו מדעת או שלא מדעת לתוך כל המבוכה הזאת, גם שם לא היתה הכרעה מאסיבית, היו 5 נגד 4. אני מציע לממשלה שלא נחפש פרפקציוניזם בדבר, שבעצם טבעו אי אפשר לגמור אותו בפרפקציוניזם. בהתחלת הדיון הזה אמרתי שאנו חייבים לקבל את הדין ולהצביע כולנו כמו שישוכם. אבל בדיעבד, לאחר מחשבה, לאחר ששמעתי את כל החברים, יש לי הרושם שלא נצא הרבה יותר טוב מאשר ברוב קצת מסכן, קצת צולע, כמו שאנחנו מרגישים כולנו בעניין זה. ואם בית המשפט העליון לא שמר לעצמו את החובה לפסוק בעניין זה בצורה חד-משמעית וברוב עצום, אני חושב שאיך שנצא מזה, ובלבד שלא נעלה בשלב האחרון הזה של הובלתו של העניין כך שנאמר "יקוב הדין את ההר." לפעמים חבל על ההר, לפעמים חבל על הדין, לפעמים חבל על הכל.

אני מציע שנגלה אותה מידה מכסימלית של אורך רוח ושל הערכה, שהבעיה הזאת למעשה לא תוכרע באופן סופי בהצבעה זו, גם אם היא תהיה מאסיבית מאוד. אני חושב שאנחנו נשלים עם זה, נסביר לעצמנו ונסביר לעולם את הדבר. הבעיה הזאת קיימת והיא מכבידה. בבית המשפט העליון נפלה ההכרעה ברוב של חמישה נגד ארבעה, בכנסת תיפול, למשל, רוב של 54 נגד 24.

שר התחבורה ע. ויצמן:

אני חייב לומר את דעתי. בנושא כזה אי אפשר לשבת בשקט. איני יודע באיזה נושאים אחרים כן אפשר לשבת בשקט. אני בעד חופש הימנעות. אני בעד החוק. הצבעתי בעד החוק בממשלה. אילו הייתי חבר כנסת, הייתי מצביע בכנסת בעד. אבל עלינו לזכור שאנחנו ממשלת ליכוד לאומי לא רק בבעיות בטחון פני, אלא גם בבעיות בטחון רוחני, ולמרות שאני חושב שזה חוק נכון כרגע - ולא אחזור על הנימוקים שדיברנו עליהם ימים ושבעות - הריני עושה לעצמי את השיקול: מה יהיה נזק גדול יותר, אם נכפה על חברינו, כל אחד בסיעתו, למען המדיניות, או אם נצא בזאת שבנושא נכבד ועמוק זה ניתן חופש ההצבעה לחברים, ואפילו אם אנחנו הולכים על ידי כך לקראת בעיות כפי שראש הממשלה אמרה? לפי דעתי, אנו צריכים לבוא ולומר: אנחנו מעדיפים ללכת ולעשות חשבון מה המחיר, כשאני שם על כף המאזנים את המחיר של כפייה, הכרח, שכנוע של חברי להצביע נגד דעתם, או נעבור בכנסת ברוב לא מרשים. אני מעדיף לעבור ברוב לא מרשים. ואשתמש באותה דוגמה שנתן שר המשטרה, אם בית המשפט העליון עבר בעניין זה ברוב של קול אחד, אני חושב כי בנושא נכבד כזה אפשר לעבור בכנסת ברוב לא כל כך נכבד. עדיף לעבור עם הימנעות גדולה ועם רוב קטן על כפייה בתוך סיעה זו או סיעה אחרת. אני בעד החוק. אני שלם בנפשי עם החוק, אבל אני בעד מתן חופש הימנעות.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

נשאלה כאן שאלה מדוע אנו בעניין הטלוויזיה כן נמנענו.

השר י. ברזילי:

הצבעתם נגד.

מדינת ישראל
אשר מסי' 17
צנזור לעיתונות

שר הפנים מ.ח. שפירא:

הודענו מפורשות שכאן יש ענין של חופש דתי. אילצו אותנו בדברים כאלה שלכתחילה הממשלה הסכימה אתנו ואחרי כן באה הנסיגה. איני יודע במה זה ייגמר עוד בבית המשפט. אבל אנו לא ביקשנו מהממשלה שאנו לא נישאר בחוץ. אנו כאלה שהיינו מוכנים גם להשאר בחוץ. השר קול מאיים עלינו שהוא יישאר מבחוץ. על דברים כאלה אין מכריזים. עושה אדם מה שהוא רוצה לעשות, ואחרי כן יסמוך על הממשלה שהיא תחליט מה שתחליט. לא צריך מלכתחילה להגיד "אל תתנו לי לאבד את עצמי לדעת, כי אני קופץ". ראשית כל קופצים ואחרי כן רואים מה המצב.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

גם אתם אמרתם.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לא אמרנו אף פעם שהממשלה מוכרחה להשאיר אותנו כעבור שבועיים. בשום אופן לא.

שר התיירות מ. קול:

אתם אמרתם שלא תישארו יום אחרי זה בממשלה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

איני אוהב את ה"ליברליות" הזאת. לא שמעתי אף פעם שאתה תבין את מישור החושב אחרת ממה שאתה חושב.

ועכשיו אני רוצה להגיד לליברלים הבלתי עצמאיים: אני חושב כי למענכם אתם צריכים להצביע בעד החוק - לא למעננו ולא למען הממשלה אלא למענכם, כי אתם צריכים גם כן לדעת מה הציבור חושב על זה. אתם וודאי חושבים שאתם רוצים כאן להגן על הקונסרבטיבים או על הריפורמים בעולם. אין זה כך. ראש הממשלה קיבלה לא מעט מברקים גם מריפורמים וגם מקונסרבטיבים. קבלתי מכתב מאחד האנשים החשובים ביותר שם והוא כותב בין היתר שטועים אלה החושבים אם הם מקבלים את הצעת החוק, הם פוגעים בהחלטה של בית המשפט העליון; אלא אם הם דוחים את הצעת החוק, הם פוגעים בקונסרבטיבים ובריפורמים ושכמשך 15-20 שנה לא יישאר שם יותר נוער יהודי והם ילכו ויתבוללו. ואת זאת צריכים לדעת פה. וטוב שגם אתם תדעו את המצב הזה.

ואם הענין הזה הוא ענין של מצפון, הרי ידעתם שעד עכשיו היו תקנות של שר הפנים. אני חושב שמבחינה מסוימת עם החוק יהיה עכשיו קצת יותר רע מאשר היה לפני כן. אמרה ראש הממשלה שיהיו יהודים דתיים בכנסת שלא ירצו להצביע בעד החוק הזה, וטעמם ונימוקם עימם. אבל היו במשך שנים תקנות של שר הפנים. למה עברתם בשתיקה על כך במשך כל הזמן? כל הזמן קבלתם את זה. גם בן-גוריון, שעכשיו הוא מעמיד פני ליברל, גם הוא ידע מתי עזבנו את הממשלה ומפני מה, הוא ניהל כל הזמן משא ומתן ובסופו של דבר פנה ל-70 זקני ישראל, אנשים חשובים וגדולים והם החזירו אותו לדרך הישרה, ומהם ענו 67 מול 3 שהם אינם מסכימים לתקנות החדשות שחוקק שר הפנים ושזה צריך להיות לפי ההלכה היהודית. ואז פנה אלינו ואמר: הבה נתפייסה. ואני סידרתי תקנות והוא ראה אותן, כי לא יכולתי לעשות זאת בלי הסכמת ראש הממשלה והוא קבל אותן, והענין היה בסדר גמור. אתם ראיתם שכך היה הענין. מה באה פתאום כל ההזדעזעות הזאת, שהנה כל הענין הליברלי מתמוטט כאילו מדבר זה שהיה קיים במשך שנים רבות ורק עכשיו יהיה גם בתוך החוק שלנו? מה יש כאן?

ועוד איזה דבר. יש גם ענין של מתן כבוד לממשלת ישראל. היא נכנסה כאן לאיזה דבר, ואני מעריך את זה מאוד ואמרתי זאת באסיפה מסויימת - היא נכנסה לכך מתוך ההכרה איך העולם היהודי רואה את הענין. ואין זה כאן ענין של משבר בקואליציה, כפי שאמר שר המשטרה. היה כאן משבר עמוק ביותר של העם היהודי בעולם ושל ההיסטוריה היהודית, שהנה בא בית המשפט העליון ברוב של קול אחד, בחמישה נגד ארבעה, לשנות את ההיסטוריה היהודית שלנו. הממשלה הזאת לא יכלה לשאת זאת, וראש ממשלה הבינה שהיא חייבת לעשות כאן איזה דבר. אני מבין שיש לנו "ברוך השם" כנענים בכל מקום שאתם רוצים. בידיהם אמצעי תקשורת והם מסדרים לנו הצגות בכנסת. מחר זה יהיה על יד הכנסת, מחרתיים במקומות אחרים, הם מתחילים במאבק נגד הממשלה. לדעתי, כל אלה שהם בעד הממשלה הזאת - איני חושב שאתם מהבלתי מרוצים בממשלה - צריכים לחזק את הממשלה, גם לשמור על כבודה, גם לתת לה תוקף ועוז לעמוד נגד אותם הכנענים שישנם. זה גם מחייב אתכם להסכים לאותן התקנות שהיו עד עכשיו ולהסכים שהן תיכנסנה לתוך החוקים שלנו, אותן התקנות שעל פיהן ניהלתי את משרד הפנים שנים רבות. איני רואה כל מקום לכך שאתם תשתחררו מהחובה הזאת, שהיא חובת כולנו. איני חושב שיש פה כפיה מצפונית, כי שום דבר לא נתחדש לעומת מה שהיה אתמול שלשום. להיפך, נכנסו כאן דברים שאמרתי בשבתי עם ראש הממשלה ועם שר המשפטים, שיש פה דברים שלא היו צריכים להיות בחוק. אבל הבינותי שרוצים להופיע בפני הציבור היהודי שיגידו, אמנם זה נכנס עכשיו לחוק, אבל מאידך גיסא יש פה חופש גמור שאף פעם איש לא תיאר לו שיכול להיות כך במדינת ישראל. והם הגיעו לזה. מדוע ברגע האחרון להעמיד אותנו כרוב קטן ביותר?

שר הפיתוח ח. לנדאו:

הערה לגבי ההערכה של הקולות: רציתי לומר שהנמנעים של "אגודת ישראל" ו"פועלי אגודת ישראל", המונים שישה קולות, הרי מבחינת ההערכה הציבורית לא ייראו כקולות לכיוון של המתנגדים, אלא לכיוון המחייבים את החוק. בשבילם אין זה מספיק מה שחוק זה נותן, הם היו רוצים עוד יותר. אבל אם מציינים את התמונה הציבורית, צריך לתרגם את זה גם כן לצד הנכון.

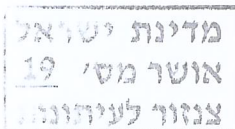
שר הבטחון מ. דיין:

כבר נזדמן לי לומר בפומבי - אף על פי שלא השתתפתי עדיין כאן בדיון - שאני מזדהה לחלוטין עם המסקנות של הממשלה בענין זה, אבל אני מאוד לא מאושר מהדרך שבה הגענו להשתלשלות הדברים לדיון זה. זה נושא יסודי. אני חושב כי בנושא הזה לא היינו צריכים לדון כשאנחנו קצת נשחקים בין האבניים של פסק הדין של בית המשפט העליון מצד אחד ושל האיום, לא איום מבחינת המאיימים, אלא חשש אובייקטיבי של קשיים ממשלתיים, של פירוק הממשלה או יציאת איזה שהוא חלק מהממשלה, אלא צריך היה לדון בדבר הזה לגופו לא במצב הזה, כי זהו דבר יסודי. אבל כך קרה שהגענו למצב זה. כרגע אפשר להצטער על כך, אבל אין זו הנקודה העיקרית.

ביקשתי את רשות הדיבור לומר שלא רק שאני מזדהה עם המסקנה, אלא שאני מציע מאוד מאוד לא לתת בענין זה חופש הצבעה מצפוני.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

הימנעות.

שר הבטחון מ. דיין:

גם לא הימנעות. ואומר מדוע אין זה טוב. בבית המשפט העליון נתקבלה ההחלטה ברוב של קול אחד, אבל זוהי החלטה של בית המשפט. בית המשפט שלנו הוא פורום זה. פה אפשר להצביע. תתקבל החלטה ברוב של קול אחד - תהיה החלטה ברוב של קול אחד. אחרי כן הנושא הזה הופך להיות לנושא לאומי ממדרגה ראשונה, לקריטריון לאומי. העניין הזה של הנוהל שייקבע הוא דפוס לאומי, שאנחנו כולנו, ולא רק אנחנו, אלא גם אחרים צריכים להיות בו. לממשלה אין מנוס מאשר להחליט בעניין זה, איך אנחנו, בתקופה זו, בראיית כל הצדדים וכל השאלות, עם כל ההשלכות, איך אנחנו כממשלה צריכים לנהוג. פה יכולים זכאים להחליט ולהצביע נגד ולנמק מדוע הם נגד ואחרי כן לקבל החלטה באיזה רוב שהוא. אחרי כן הופך העניין להיות לעמדתה והחלטתה של ממשלת ישראל בעניין זה. ובעניין זה מוכרחה ממשלת ישראל כממשלת ישראל לומר את דברה. הדבר הזה הוא אחד הדברים המרכזיים שהממשלה צריכה לקבל על אחריותה כממשלה שלמה בעניין זה. זה איננו יכול אחרי כן להפרד לעניין שאמנם הממשלה החליטה, אבל זה כך וזה אחרת ושיהיה פיצול של הדבר הזה. זה לא טוב לדבר. הממשלה בעניין זה צריכה לבוא ולומר: יש שיקולים לכאן ושיקולים לכאן; היו לנו בפנים דעות כאלה ודעות אחרות. עכשיו ממשלת ישראל של 1970 או של הכנסת השביעית קבעה את הדפוס הזה, וכולנו חיים בו.

אני רוצה לומר לחברים הדתיים, שאני על כל פנים מצטרף בלב שלם להחלטה הזאת, משום שאני יודע שצריך לפסוק בה, אין מנוס מאשר לקבוע בעניין זה קריטריונים, אבל על יסוד הנחה שתהליכי הגיור יהיו הרבה יותר בני-זמננו, מקילים ומאפשרים הקלה ולא אותן התמונות שמתארים לפנינו. יכול להיות שהתמונות והציורים שתוארו לפני אינם נכונים. אני אף פעם לא נוכחתי בתהליך-גיור רק קראתי על כך. יכול להיות שהתיאורים שקראתי בעיתונות אינם נכונים, יכול להיות שהם יוצאים מהכלל, יכול להיות שהם יוצאי דופן. אבל לאחר שאני תומך בהצעת-החוק בשתי ידיים, הרשו לי בהתגלות נפש כזאת לומר שבשטח אחר לגמרי היה לי נסיון רע ומר. כאשר הייתי שר החקלאות ומשרד החקלאות עסק בבתי המטבחים, להבדיל באלף הבדלות, השתמשו הרבנים ונציגי הרבנים לרעה בסמכות שלהם. ראיתי מצידם שימוש אינטרסנטי ובלתי יעיל בסמכות שלהם, דבר שלא שייך לא להלכה ולא לדת, אלא לעשות רווחים, אמנם לא אישיים, אבל רווחים ענייניים שלהם, כדי להחזיק מנגנון שלם שלהם, ללא כל קשר לעניין ועשו מהנושא הזה קרדום מלוכלך לחפור לצרכים אינטרסנטיים שלהם. ולכן אני יכול לבוא ולומר מה שאומר שר הפנים, שהיו רק 67 גדולי הלכה שאמרו לבן-גוריון מה שאמרו ושאלו פה השיקולים המשניים הללו, אלא רק מה שהמסורת וההלכה היהודית אומרת. במקרה שלפנינו אני יודע רק על התיאורים שאני קורא בעתונות.

בכל אופן, יש מקום לממשלה, בד בבד עם אישור ההליכים האלה, כממשלה, לקבוע בעניין זה, בין שהרבנים ירצו בכך ובין שלא ירצו בכך, הליכים הרבה יותר פרוגרסיביים. אני חוזר על דברי שר הפנים שאמר כי הזמן מחייב אותם לעשות זאת כדי להקל על יהודים.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

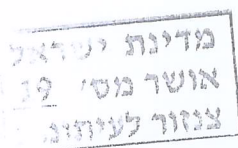
אני אמרתי שיש לעשות זאת יחד עם הרבנים. אתה אמרת, בין אם ירצו בכך ובין אם לא ירצו.

שר הבטחון מ. דיין:

אתה אמרת שהם אינם מבינים את זמננו. אני אומר כי בנושא אחר הם משתמשים לרעה, בראייה אינטרסנטית של דברים, כי יש להם הסמכות לתת את החותמת "כשר" או "לא כשר", והם משתמשים בזה לרעה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

חלק מזה כבר מסתדר.

שר הבטחון מ. דיין:

אותה ממשלה שתבוא לכנסת - ואני בעד זה שאנחנו כולנו נקבל עלינו את ההליך הזה, איך לקבוע ואיך לשמור על הלאום היהודי - אותה ממשלה צריכה ליהנות גם מהזכות הזאת ולהטיל את מלוא לחצה ולא להיות מותנית בענין זה בשיקול של רב זה או רב אחר, גם אם הוא רב ראשי באותה תקופה. לא יתכן כך. ואני גומר בזה שאנחנו עלולים להגיע בענין זה למשבר. אני אבוא עכשיו לכנסת ואצביע, ופה הולכת עיסקת חבילה, ואם כעבור זמן יתברר שכל מה שעשיתי בהצבעה בעד זה, שהחשתייכות לפי ההלכה היא נתינת קרדום בידי הרבנים לחפור בו, שינצלו זאת לא כדי להקל על העם היהודי, אלא כדי להכביד - הענין הזה יגיע למשבר שני ולמשבר שלישי ואנחנו ואתם תימצאו בפני שוקת שבורה. הבה נקבל עלינו אחריות כממשלה כוללת והיא חייבת למלא גם את הצד השני של המטבע כדי להקל על מילוי ההליכים ועמידה במסגרת זו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני הלכתי בלב שלם לחוק הזה, לא בלחץ החברים הדתיים בקואליציה. כאשר הודיעו לי ביום ששי בבוקר שישנו פסק הדין של בית המשפט העליון, התגובה שלי היתה שזה יתקבל בעם היהודי כהיתר לנשואי-תערובת. ויכול להיות שיש פה חברים סביב השולחן הזה שהענין של נשואי תערובת אינו מדאיג אותם. אמנם אני מכונה להשבע, מבלי לשאול את החברים, שאין אף אחד על יד השולחן הזה שזה לא איכפת לו אם בנו או בתו יתחתנו אם משהו או משהי שאינם יהודים. לילדי כבר אינה נשקפת סכנה כזו. אבל אני רואה את ענין נשואי התערובת כענין של קיומו של העם היהודי. ורק מנקודה זו יצאתי בעד החוק הזה. כאשר הועלתה הצעה גם מבין הליברלים של גח"ל, לפתור את הבעיה על ידי מחיקת ה"לאום" מתעודת הזהות, התקוממתי. זאת אומרת דרך אגב, תוך "השמחה" הזאת לזרוק טלית ותפילין. לא קבלתי הצעה זו. ואני עדיין משוכנעת שכך עומדת השאלה ולא ענין קיום הקואליציה. זאת אני אומרת לחברי הטוב הלל וגם לדיין. זאת הייתי אומרת גם לולא היה קיים פסק הדין של בית המשפט העליון.

אני מבינה את אגודת ישראל. מצד אחד הם שמחים על חלק אחד של החוק. אבל הם אומרים: מה זה אתם באים עכשיו לתקן את חוק השבות? זה לא עלה על הדעת שאפשר יהיה להעביר את זה ככה בתמיכה לפחות של המפד"ל. האם זה דבר קטן שמשפחה מעורבת תקבל כל זכויות עולה, ולא רק הוא, אלא גם הבן והנכד? זהו דבר עצום. וזה היה אחד הדברים העקריים שהדאיגו אותנו מה יהיה עם יהדות רוסיה. כי בארצות הברית אינה עומדת עדיין הבעיה בממדים כאלה. אבל גם במידה שהבעיה עומדת בפניהם, גם זוהי שאלה. את זאת תיקנו. קבלנו כל מיני מכתבים בענין זה, וביניהם דווקא מבית הכנסת "עמנואל" שהוא עמוד התווך של הריפורמים.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

"עמנואל טעמפאל".

ראש הממשלה ג. מאיר:

ששם מתפללים לא בשבת אלא ביום ראשון.

שר המשטרה ש. הלל:

גם בשבת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

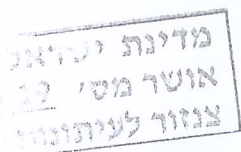
עכשיו גם בשבת. בימי סטיפן וייז, שהיה יהודי לא כל כך רע וציוני נלהב, התפללו רק ביום ראשון.

חש. א.ל. דולצין:

גם אצל הלל סילבר, עד לפני המלחמה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אמרו לי להסיר את הכובע ב"טעמפאל עמנואל".

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם מותר להוריד קצת את המתח, אמסור על מעשה שגמתי: באחת המשפחות שהיו מתפללות בימי סטיפן וייז בטמפל שלו, עמד הבן להתחתן עם בחורה מכתת מורמן, וצריך היה להכניס אותה ליהדות. אומר לה סטיפן וייז: מעכשיו תצטרכי לבוא לטמפל ביום ראשון. והנה היא אמרה: עד עכשיו לא הייתי יהודיה, באתי לטמפל של המורמונים ביום שבת, עכשיו אני יהודיה, אבוא לטמפל ביום ראשון. והנה, דווקא מהרב של טמפל עמונאל אני מקבלת מכתב עם תמיכה נלהבת. אני מבינה אותו. הוא עומד בקונגרסישון שלו בפני נשואי תערובת במידה גדולה, והוא יהודי והוא מודאג.

סיפר לי הבוקר ד"ר יעקב הרצוג על משפחה אחת באנגליה, משפחה לא דתית, ובה היו כבר הרבה נשואי תערובת, כמה פעמים התחתנו והתגרשו ועוד הפעם נכנסה גויה למשפחה ועוד גויה, והנה אחת הנשים הצעירות באותה משפחה היתה כמעט היסטורית אחרי שגמעה את פסק הדין של בית המשפט העליון ואמרה: מה זה? האם זה היתר להכניס גויות למשפחות?

זה היה השיקול שלי, ולא אחר. יחד עם זה, אני יודעת שיש בעקבות הדבר הזה בארץ טרגדיות עצומות. ולפני שנכנסנו לשיבה הבאתי לפני שר הסעד ושר הפנים מקרה שאין לשאת אותו. בחור, שאמו היתה נוצריה בתנאים של השואה, והיא התנתה שהילד צריך להיות יהודי. הוא נימול על פי ההלכה, לא כמו שליט. היה בהונגריה, עבר מחנות וניצל, הוא ואחותו, שניים מבין עשרת אלפים. הוא עלה לארץ. גם כאן עברו עליו כל מיני אסונות. עכשיו הוא רוצה לנסוע - לשם מה איני יודעת - להונגריה. והנה, בדרכון שלו כותבים שהוא נוצרי. האם הוא יקבל דרכון כזה? מבקשים ממנו במירשם האוכלוסין שיביא תעודה. מניין יביא תעודה - האם מהונגריה או מרומניה? אי אפשר להיות ככה. ואנחנו רוצים בכל זאת להיות. אין אני פוסקת חס וחלילה הלכה. אבל אני שואלת: האם במקרה כזה, אפילו אם זה מקרה של ספק, מותר לא לרשום אותו כיהודי? האם על ידי זה ייהרס העם היהודי? ומדובר על אדם שהוא יהודי בארץ, חי פה כיהודי לכל דבר, בנו חי בארץ ונולד בארץ והוא יהודי לכל דבר. איך אפשר לדרוש ממנו שיביא תעודה? מניין ואיך? זה בלתי אפשרי.

ואני שמחתי מאוד והערכתי זאת כשגמתי מה שאמר שר הפנים באחת האסיפות. ידעתי שלא היה קל לשר הפנים לומר מה שהוא אמר ולקבל על עצמו לעמוד בזאת. החלטנו ששלושה שרים יישבו בענין גיור, ושר הפנים קיבל על עצמו לעמוד בראש הועדה ושאני אהיה בתוך הענין ושאדע מה קורה. ואני הבינתי שלא עלה לו בנקל לומר מה שהוא אמר. אני שמחה על כך. ראיתי אפילו ויכוח בין הרב נסים לבין שר הפנים. הרב נסים האשים את שר הדתות שבגללו לא היה ליברלי. הגענו לימות המשיח שהרב הראשי מאשים את שר הדתות שהוא המחמיר ושהאשמה בכך לא ברכנות הראשית אלא בשר הדתות.

שר הבטחון מ. דיין:

לרב נסים יש עוד כמה "הצעות". אבל אין זה שייך

לכאן.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אמרתי זאת במקומות שונים - ואני יכולה להגיד זאת גם כאן: היות ואני מאמינה שהשרים הדתיים הם באמת דתיים וזה איכפת להם, הרי אל להם להסתפק באלה שהם דתיים. אני מדברת בשם תנועת העבודה, היא כאילו מיועדת להיות אנטי-דתית. קרה כך, לכבודה ולזכותה של תנועת העבודה, שזעולם היא לא יצאה למלחמה בדת. מעולם לא: לא אבות התנועה ולא בני התנועה עד התקופה האחרונה, שחל איזה שינוי בגלל דברים כאלה. ואני מבקשת מהם למען הדת לעשות משהו. איני רוצה לשמוע מבני התקוממות אנטי-דתית. הוא לא התחנך ככה בבית. אי אפשר לכפות על איש לא דתי שיהיה דתי. אבל מה שאני בתור בן אדם לא דתי הייתי רוצה שתהיה דרך ארץ לדת גם מצד אדם שאינו דתי, וודאי שתהיה דרך ארץ לאנשי-דת. כל הכבוד למאמינים. אבל את זה לא יכולים הלא-דתיים לעשות, את זה יכולים לעשות הדתיים. והטענה שיש לי כלפיכם היא שאתם דואגים רק לאנשים דתיים, וכאילו לא איכפת לכם מה עם הצבור הלא-דתי, איך הוא מתייחס לזה. ואני הייתי רוצה שהציבור הלא-דתי יתייחס בדרך ארץ לדת. לא יקבל את המצוות, אבל יתייחס בדרך ארץ לדת.

מדינת ישראל
אוסר מס' 19
צנזור לעיתונות

גמרנו את הויכוח, ואיני יודעת מה אנחנו יכולים לעשות. אני רק רוצה להגיד לאלה האומרים שכבר היו חוקים כאלה שנתקבלו ברוב קטן. אין זה דומה. ואם כי אני בעד זה, איני יכולה לעצום את העיניים ולהגיד שאין סערה. ישנה סערה גם פה וודאי גם בחוץ לארץ. איני יכולה להגיד שבחוץ לארץ כולם ימחאו לנו כף. אבל המכתבים שקיבלתי נגד הצעת החוק מריפורמים, היו משניים-שלושה ריפורמים בארץ. אבל מחוץ לארץ לא קיבלתי מריפורמים מכתבים נגד הצעת החוק. מכתבים מאנשי טמפל עמנואל הם בעד. אין זאת אומרת שכל הריפורמים יהיו בעד. אני בטוחה שאיזנדרט הוא נגד ויהיו גם אחרים שיהיו נגד. אין זה עובר כמו כל חוק אחר. אני זוכרת שבענין די רציני, בענין הממשל הצבאי קיצרתי בביקור רשמי בתאילנד מפני שהיה חסר קול אחד וחזרתי לכנסת להצביע. נדמה לי שהענין התקבל ברוב של אחד או שניים. זה היה ענין די רציני, אבל אין זה דומה לענין שלפנינו. הענין הזה הוא בעומק נפשם של מאמינים ושל לא מאמינים.

שר העבודה י. אלמוגי:

אני מציע לא לסכם עכשיו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

איני יודעת מתי מצביעים בכנסת.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

ביום שלישי אחר-הצהרים.

השר לקליטת העלייה ש. פרס:

נקיים ישיבת ממשלה ביום שלישי בבוקר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מוכנה לקבל כל הצעה, להתחמק מהענין.

שר העבודה י. אלמוגי:

לא להתחמק, אבל לשקול שיקול נוסף.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

אם מותר לי להוריד את המתח, אספר גם כן מעשה. גברתי הזכירה את סטיפאן וייז. פעם לפני שנים נוכחתי בדרשה שלו ביום ראשון. והנה אני נזכר בפסקה אחת של הנאום ה"ציוני" שלו:

מדינת ישראל
אוסר מסי 19
צנזור לעיתונות

"I SAW TWO TYPICAL JEWISH BOYS EATING HAM NOISELY. I AM AGAINST THE
"NOISELY".

אשר לענין לגופו, אני קובע שישנו סעיף מפורש בהסכם הקואליציוני שאי אפשר להחליט לאסור על מישוהו להימנע מהצבעה. ואם יוחלט כך, לדעתי זה לא רק איננו תואם את ההסכם הקואליציוני, אלא זה אפילו מפר את ההסכם הקואליציוני. זה ענין עקרוני.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אתה טוען נגד דבר שאיננו קיים. אין הצעה לאסור.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

התייעצתי פה עם חברי. יש פה שני חברים שיש להם דיעה מנוגדת. אשתדל להשפיע על אותם החברים שאצלם זה איננו ענין של ייחורג ובל יעבור, שהם לא יימנעו מהצבעה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מתארת לי שמחר בערב תשוב לא רק סיעת המערך, כי אם בוודאי תיפגשנה גם יתר הסיעות. בכל אופן, איננו צריכים ללכת לכנסת מבלי לדעת איך נצא מההצבעה. אני מציעה כי ביום שלישי ב-08:00 בבוקר תתכנס הממשלה כדי שנדע איך אנחנו הולכים לכנסת. לא היתה פה הצעה להכריח את מישוהו.

מ ח ל י ט י ם לדון מחדש בשאלת ההצבעה בכנסת על הצעת חוק השבות (תיקון מס' 2), תש"ל-1970, בישיבה מיוחדת של הממשלה ביום ג', ד' באדר א' תש"ל (10.2.70).

מדינת ישראל
אשר מס' 10
צנזור לעיתונות

333. סקירה בטחוניתשר הבטחון מ. דיין:

איש לא יימנע מלדעת שהבוקר הפילו מטוסינו שני מטוסי מיג 21 מצריים. הבוקר היתה תקיפה שגרתית עמוקה שלנו במצרים בסביבות קהיר, אבל לא במעגל הקרוב של קהיר. סיכמנו עם ראש-הממשלה, ש"לטובת ישראל ואומות העולם" נעשה גם בקהיר עיגול קצת יותר רחב, זאת אומרת שלא נפגע ממש בפרברים. הבוקר היתה תקיפה כזאת משני הצדדים, גם ליד חילואן וגם מהצד השני הצפוני. התקיפה נגמרה בכי טוב. נוסף למפצצים שהפציצו היה חיפוי של פאנטומים עליהם בגובה הרבה יותר רב, שמא מישו ירצה להתערב. ומישו רצה באמת להתערב. כתוצאה מזה, הופלו לפחות שני מטוסי מיג 21. יכול להיות שעוד שלישי נפגע. זה היה בצפון הדלתא, מערב מפורט-סעיד וצפונית מקהיר, לא רחוק משפת הים, אבל בלי כל קשר עם פורט-סעיד ופורט-פואד. זה היה בערך במרחק של 30-40 ק"מ משם. המטוסים שלנו חזרו כולם הביתה.

השר י. גלילי:

המטוסים המצריים לא נמנעו מליפול.

שר הבטחון מ. דיין:

מטוס אחד התפוצץ באויר, אשר לשני ראו את הטייס צונח, אשר לשלישי, יש סימוכין לחשוב שקרה לו משהו לא נעים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

איך אומר הרמטכ"ל? קרה להם משהו לא סימפטי.

שר הבטחון מ. דיין:

על השלישי אין אנו מודיעים בגלל המקורות שמהם

אנחנו יודעים על כך.

ראש הממשלה ג. מאיר:

יש לומר לטובת המצרים: הם קיבלו את האתגר. אומרים להם: אתם אינכם עולים. הם התחילו לעלות.

334. תזכיר והצעת חוק היטל בטחון (תקון והארכת תקופת ההיטל), תש"ל-1970שר האוצר פ. ספיר:

יש דבר שהזמן גרמו. בחומר שהוגש לכם כתוב מה מציעים. הכל בהתאם למה שהוחלט בממשלה, והעניין עבר דרך ועדות שונות. מפאת דחיפות העניין, מוצע לשחרר את העברת הצעת החוק לחברי הממשלה למשך שבועיים, לשם הגשת ערעורים.

שר הסעד י. בורג:

האם זה נתקבל בוועדה פה אחד?

שר החקלאות ושר הבריאות ח. גבתי:

בוועדה נתקבלה ההצעה פה אחד.

מדינת ישראל
אשר מסי' 19
צנזור לעיתונות

השר ו. שם-טוב:

יש לי פה איזו הסתייגות, אבל אני מוותר עליה.

מ ח ל י ט י ם לאשר את התזכיר והצעת חוק היטל בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל), תש"ל-1970, ולהניח את הצעת החוק מיד על שולחן הכנסת.

335. תזכיר והצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון מס' 5), (תיקון), תש"ל-1970

שר האוצר פ. ספיר:

עניין זה לא היה בוועדה, אבל הוא מוצע עכשיו.

הגב' ש. שביד:

אין שום יוצא מן הכלל.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

יש לי הסתייגות לגבי סעיף 5 ב' (3). מדובר שם על כך שההקפאה לא תחול "לגבי מקרקעין שהבעלות עליהם הועברה בשנות המס 1967, 1968 או 1969". ישנם קודם כל דיירי "עמידר" שנניח שהם עשו עסקה באחת מאותן השנים וקנו נכס. זה לוקח הרבה שנים בין גמר העסקה לבין ההעברה. כיוון שההעברה נעשתה בשנים אלה או שתיעשה השנה יצטרכו לשלם מס רכוש גבוה. יש שאדם מקבל נכס כזה בחכירה עד שמסתדרת ההעברה וגמר ההעברה לוקח לפעמים אצל העיריות עד 10 שנים. בין "ותהר" לבין "ותלד" זה זמן ממושך. פירוש הדבר שהם שילמו את הדרוש לפני שנים רבות. אבל עצם התהליך של ההעברה, התהליך הפורמאלי מסתדר רק ב-1970. למה ההקפאה לא תחול על מקרה כזה? אני חושב שזה יהיה בלתי צודק לחלוטין.

הגב' ש. שביד:

יש פה אי הבנה. איננו מבטלים שום הקפאה. היתה הקפאה בשלוש השנים שעברו. אנחנו ממשיכים אותה. העניין של העברת בעלות היה קיים בשנים 1968 ו-1969, זה יהיה קיים גם ב-1970. המשמעות של התיקון אין לה השלכה לגבי "עמידר", כי "בעל" לגבי מס רכוש הוא מי שמחזיק בנכס כבעל, הרישום הפורמאלי על שמו בטאבו לא ישנה את גובה המס.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

קיבלתי תשובה, והיא מספקת אותי. כפי שכתוב כאן, זה לא יצא כך. אבל אם זה בסדר - זה בסדר.

מ ח ל י ט י ם לאשר את התזכיר והצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון מס' 5) (תיקון), תש"ל-1970, ולהניח הצעת החוק על שולחן הכנסת.

336. תיקון הצעת חוק גימלאות לנפגעי פעולות איבה, תש"ל-1970

שר העבודה י. אלמוגי:

במדינת ישראל היו עד 1967 שלושה סוגי גימלאות לנפגעים: סוג אחד - נפגעי צה"ל, נכי צה"ל; סוג שני - גימלאות לנכי עבודה; סוג שלישי - לנפגעי פעולות בספר. היה הבדל בין שלושת הסוגים. נכי צה"ל קיבלו גימלאות בשיעורים גבוהים יותר. נכי עבודה קיבלו גימלאות קצת יותר נמוכים. את הגימלאות הנמוכים ביותר היו מקבלים נפגעי פעולות בספר. משנת 1967 היינו צריכים, קודם כל, להרחיב מבחינה גיאוגרפית את המושג של "נפגעי ספר". שר הבטחון רשאי לקבוע כל מקום בארץ, אפילו מרכז מסויים בתל-אביב, ואפילו מקום בחוץ-לארץ, כ"ספר" לגבי עניין זה. את זאת עשינו ואנחנו עושים.

מדינת ישראל
אוצר מס' 19
צנזור לעיתונות

אחרי כן התחיל משא ומתן קשה ומייגע בענין גובה הגימלאות. משקים, העומדים בקו האש הראשון תבעו השוואת הגימלאות של נפגעייהם כמו הגימלאות לנפגעי צה"ל. לאחר משא ומתן התברר שמשרד הבטחון התנגד לכך מסיבות אחרות. האוצר לא כל כך הסכים לכך, אבל לא היתה מניעה כספית כדי להשוותם לנכי צה"ל. המוסד לביטוח לאומי קיים מגעים וניהל משא ומתן. הגיעו לידי איזה שהוא הסכם בין המוסד לביטוח לאומי, משרד האוצר ומשרד הבטחון על סכומים מסויימים שהם קרובים לסכומים שמקבלים נכי צה"ל, אבל אינם דומים לגמרי.

כאשר הממשלה החליטה על הענין והצעת החוק עברה לידי הכנסת, החלטנו לשלם לפי השיעורים החדשים, החל מ-1967, למרות שזה לא נתקבל עדיין כחוק בכנסת. הבאתי את הצעת החוק לכנסת לקריאה ראשונה. כמובן, שלפני זה כולם, ולא רק אנשי הספר, התאוננו על העוול הזה. יש גם מקרים מעניינים. אם, למשל, איש מע"צ או איש אחר נפגע בסואץ או במקום דומה, מחיילים אותו אחרי מותו, כדי שהמשפחה תקבל את הגימלאות הגבוהות כמו נכי צה"ל. לא כן בקשר למשקי ספר. בינתיים היתה ועדה נוספת של משרד העבודה, של האוצר ושל משרד הבטחון. כפי שאמרתי, לא התנגד האוצר לזה עקרונית, למרות שזה קשור עם כסף, אם כי לא עם הרבה כסף. שר הבטחון ביקש, ובצדק, שהפעולה הזאת תיעשה על ידי המוסד לביטוח לאומי ולא על ידי מוסד של משרד הבטחון, כי קשה מאוד לערבב נפגעים ומשפחותיהם מצה"ל לאלה הנפגעים על ידי פעולות איבה, ביניהם גם ערכים ממזרח ירושלים ויש בעיות אחרות. המוסד לביטוח לאומי לא היה כל כך מאושר מזה. הוא ממשיך לפעול בהתאם לחוק נפגעי הספר. הגענו להסכם בין האוצר, בין משרד הבטחון ומשרד העבודה שגשושים את הגימלאות של נפגעי הספר לגמלאות של נפגעי צה"ל. לשם כך אני זקוק להחלטה פורמאלית של הממשלה. בינתיים נמצאת ההצעה הקודמת בוועדת העבודה של הכנסת.

אני מבקש לאשר פורמאלית את ההחלטה הזאת. וכמו שקודם לכן שילמנו לפי השיעורים החדשים בטרם שעבר החוק בקריאה השלישית בכנסת, ימשיך גם עכשיו המוסד לביטוח לאומי לשלם על פי התעריפים החדשים עד שוועדת העבודה של הכנסת תביא לכנסת את הצעת החוק לקריאה שלישית.

אלה הם שני הדברים שאני מביא לפניכם. בעניין זה לא היו חילוקי דעות ואין הסתייגויות. אנשי הספר קיבלו את ההחלטה הזאת בהוקרה ובהערכה, ואני מציע לאשר את ההצעה.

שר האוצר פ. ספיר:

ההצעה הוגשה ב-11 בינואר, לא ידעתי שהיום ידונו בזאת. אבל אני רושם את הדבר לפני. אינני הולך אפילו לבדוק, אם כי כל החוק הזה קשור בכסף והתיקון קשור בכסף. האם זה בהסכמת האנשים באוצר שטיפלו בזאת?

שר העבודה י. אלמוגי:

בהחלט. היות ואני מכיר את האוצר, שאלתי, לאחר שהודיעו לי את מסקנות הוועדה, שאלתי אישית את מר אגמון והוא אישר זאת.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אני תומך בהצעה הזו מפני שאני מקבל את דבריו של שר העבודה. אבל נתקבלה החלטה בממשלה האומרת שכל הצעת החלטה שאינה מכוסה על ידי תקציב, צריכה להיות מלווה על ידי חוות דעת של אגף התקציבים.

שר העבודה י. אלמוגי:

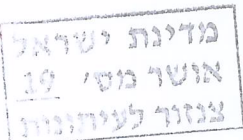
אני מדבר על דעת הממונה על אגף התקציבים.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אני מאמין שזה כך, אבל הסדר הטוב מחייב שתתקבל הסכמת אותו שר בכתב. זה מכוון בעיקר לשר האוצר.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

זה לעתיד.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

הצעתי באה כדי לא להעמיד את השרים בצורך להודיע הודעות כאלה כפי שעמענו מפי שר האוצר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אומר מזכיר הממשלה שהוא בדק זאת, שר העבודה בדק זאת ומשרד האוצר בדק זאת.

שר האוצר פ. ספיר:

אני תומך בהצעה שהציע שר המשפטים, שדברים כאלה יהיו להבא בכתב.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני רוצה להוסיף את הערכתי שהעוול הזה תוקן. היו מקרים שנפגעו שני חברי משק, האחד כאשר היה במילואים בשירות הצבא, השני נפצע על ידי פעולת האויב בתוך המשק, והיה הברל בין הגימלאות של שניהם. נדמה לי שבמקרה אחד זה היה עניין עם שני אחים.

מ ח ל י ט י ם להסמך את שר העבודה להכניס בהצעת חוק גימלאות לנפגעי פעולות איבה, הנדונה כעת בוועדת העבודה של הכנסת, תיקונים שיש בהם כדי להשוות את הזכויות של נפגעי פעולות איבה לאלה של נפגעי צה"ל.

337. תזכיר והצעת חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (תשלומי חובה)

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

זוהי הצעת חוק שעובדה כבר לפני הרבה זמן. הדבר יהיה על בסיס של תקנות לשעת חירום. הדבר מיועד למטרה מיוחדת. מדובר על היטל על כל ענף הטכסטיל וההלבשה לצורך של מחקר.

שר התיירות מ. קול:

על זה הוחלט פעם.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

הוחלט על כך בוועדת השרים לענייני כלכלה. עכשיו מובאת הצעת חוק. בנוסחה המונחת בתיק הוכנסו שני תיקונים קלים. אני מבקש לאשר את הצעת החוק ומפאת דחיפות העניין להניח את הצעת החוק מיד על שולחן הכנסת.

שר הדואר א. רימלט:

מדוע זה צריך להיות על בסיס של תקנות לשעת חירום? מה בין תקנות לשעת חירום ולמחקר?

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

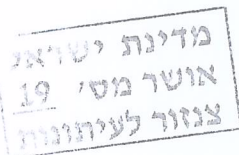
בצד החוקי טיפלו משפטנים. אין אני משפטן. יש חוק ישראלי של תקנות לשעת חירום, תשלומי חובה. הוא חל לא רק על עניין זה, אלא יש הרבה היטלים הבנויים על תקנות לשעת חירום.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

יש תקנות לשעת חירום שבעצמנו עשינו.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

החוק הזה חייב להיות חלק ממערכת החוקים הבנויים על תקנות לשעת חירום. אין זה מס רגיל. זה היטל. זה בנוי על כך שכל בעל מפעל המייצר מוצרי טכסטיל והלבשה משלם מסויים שייקבע בצו זה. זה ייכנס לקרן מיוחדת למחקר ענף הטכסטיל בלבד.

שר התיירות מ. קול:

האם זה מוסכם עם אנשי הענף?

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

זאת היתה יוזמה של אנשי הענף.

שר הסעד י. בורג:

אילמלא ההסכמה של כל הצדדים, של המעבידים ושל הממשלה, אינני יודע אם היה מקום דווקא בימים אלה להטיל היטל נוסף.

אבל הערה אחרת: לא צריך לפרוץ בדרך הקלה ביותר. גם אם פעם היה צריך להסמיך את הענין לתקנות לשעת חירום, אין להמשיך לעשות זאת עכשיו, כי זה צורם את האוזן. מדובר כאן על היטל לצורך מחקר. מחר זה יכול להביא תועלת לענף. להסמיך דבר כזה לתקנות לשעת חירום, לשים את זה מתחת לגג הזה, זוהי נוחיות של המחוקק, אבל לדעתי אין זה אסתטי. היה הרבה יותר נאה אילו היו כותבים זאת בצורה אחרת. אני בעד הענין, אבל נשמור קצת אל האסתטיות.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

פה יש עוד דבר אחד - שהתקנות לשעת חירום, תשלומי חובה, המקיפות הרבה דברים, תוקפן נגמר ב-31 במרס 1970. הסעיף הראשון מדבר על הארכת כל התקנות לשעת חירום וכל החוקים המבוססים עליהן.

שר הסעד י. בורג:

אתה רוצה להאריך זאת לשלוש שנים?

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

היתה הצעה להאריך זאת לארבע שנים.

שר השיכון ז. שרף:

אני מצטער שלא הייתי בשעת פתיחת הדיון בסעיף זה. זהו היטל שהוטל לפי דרישת התעשיינים בענף הטכסטיל וההלבשה, שהוא חלק נכבד כל כך בתוצר הלאומי ולא היתה בו הכשרה מיוחדת. על יסוד היטל זה הוקם בית-הספר ע"י שנקר ברמת-גן שהתחיל לפעול בספטמבר. המוסד הזה תחילה נתדרדר וירד לאן שירד. עכשיו עשו מזה בית-ספר לטכנאים בענף והתחילו עוד בפעולות אחרות.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני תומך מאוד בדבריו של השר בורג ואני טענתי את הדברים האלה בוועדת השרים לענייני כלכלה. אני חושב שזוהי עצלות לא מכובדת מצידנו, שאנחנו עושים דבר כזה, שהוא נורמאלי וטבעי והוא התפתח כמו עזרה למחקר, תשלומי חובה לפי תקנות שעת חירום. תשלומי חובה לפי תקנות לשעת חירום זהו עניין ששעת החירום דורשת. מה לזה ולמחקר בענף הטכסטיל וההלבשה? אלא פשוט אנחנו התעצלנו ואין אנחנו יודעים לשמור קצת על צורה. אין לי טענות בענין זה, לא לשר המסחר והתעשייה ולא לשר האוצר. אני מפחד מהטענה שיש לי לשר המשפטים. אני חושב שצריך להביא את הדבר הזה בחשבון.

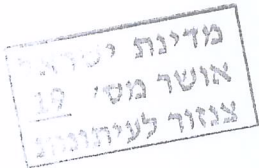
ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מקווה שמה שחבר הממשלה י. ש. שפירא אמר כאן

יימסר על-ידו לשר המשפטים.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

אני רוצה לתקן עובדה שיכולה להתפרש פה לא נכון. תשלומי חובה לפי תקנות לשעת חירום כוללים דברים שאין להם שום קשר עם שעת חירום.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

צריך לעשות ריאורגניזציה של החוק.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

אם מטילים היטל, לא מכס, על יבוא לצורך איזון בהשוואת מחירים או לשם הגנה על תוצרת הארץ וכל מיני דברים כאלה שאינם קשורים לשעת חירום, מבססים אותם על תקנות לשעת חירום.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה מה ששר המשפטים טוען שדברים שאינם שייכים לשעת חירום יוכנסו במסגרת תחוקתית אחרת. היינו, הצעתו לא באה לבטל את הדברים האלה, אלא לשנות את המסגרת התחוקתית.

שר העבודה י. אלמוגי:

ההצעה הזאת הובאה בזמנה לוועדת השרים לענייני כלכלה. לשם הועברה על ידי שר המסחר והתעשייה לשעבר ועל ידי שר העבודה הנוכחי. שר העבודה עמד על הפגם האסתטי שזה נמצא בכוח המסגרת של תקנות לשעת חירום. לא שר המשפטים אשם בעצמו ולא שר המסחר והתעשייה, לא הקודם ולא הנוכחי, אלא זה המקרה השני אחרי המוסד למחקר הבניה שזהו בעצם מוסד פרטי שבו אנחנו משתפים את התעשיינים ואת החרושת בהכשרה מקצועית. קוראים לזה "מחקר". למעשה זוהי הכשרה מקצועית וגם מחקר. הואיל ובמשרד העבודה מכינים עכשיו הצעת חוק להכשרה מקצועית, והחוק הזה להכשרה מקצועית מתיימר למעשה להידמות לחוקים הקיימים בארצות תעשייתיות מפותחות כמו אנגליה וצרפת, לכן זה לוקח זמן. אבל מכינים את ההצעה הזאת.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

ארצות מפותחות וצרפת זה לא אותו הדבר.

שר העבודה י. אלמוגי:

מפותחות מבחינה תעשייתית.

אבל בינתיים אי אפשר להשאיר את בית הספר על שם שנקר להכשרה בענף הטכסטיל וההלבשה בלי תוספת זו. אבל אני תומך בכך שאנחנו חייבים באחד הימים להשתחרר ולנתק עניין זה מתקנות לשעת חירום.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ובכל זאת לא על מנת להכביד על מצפוננו של שר המשפטים, אבקש שיקח את העניין הזה לתשומת ליבו וישתדל להכניס סדר לעניין זה.

שר החקלאות ושר הבריאות ח. גבתי:

יתחיל לפרק את שעת החירום.

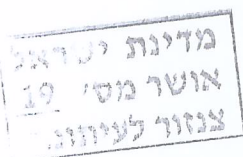
מ ח ל י ט י ם לאשר את התזכיר והצעת חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (תשלומי חובה), תש"ל-1970, ולהניח את הצעת החוק מיד על שולחן הכנסת.

(הצעת החוק מצורפת לפרוטוקול החלטות הממשלה).

338. הסמכת שר המשטרה לאצול מסמכיותיו לנציב בתי-הסוהר

שר המשטרה ש. הלל:

אני מתנצל שעלי להטריח את הממשלה כולה בשביל הדבר הפעוט הזה, אבל מאחר שזוהי הסמכות הבאה מהנציב העליון, מוכרחים להביא את זה לאישור הממשלה. תוך כדי טיפול בענינים, מסתבר שיש דבר שגם מבחינה מינהלית איננו הגיוני ומבחינה מעשית עוד פחות הגיוני. כאשר ישנו אסיר חולה במחלה מידבקת, צריך לבדוד אותו, ולא זה בלבד שחותרם על כך הרופא ומנהל בית-הסוהר ונציב בתי-הסוהר. אלא צריך גם לחפש את השר כדי שיחתום על כך. כל זמן שאני

חותם שיעבירו אותו למקום אחר, ששם יש אפשרות לבודד אותו, אסור להזיז אותו. איני מתכוון לבדוק אף אסיר, וודאי לא אסיר החולה במחלה מדבקת, לאחר שהרופא בדק וחתם ומנהל בית הסוהר חתם וכן גם נציב בתי הסוהר. אני מבקש שיסמיכו אותי להאציל את "הסמכות הגדולה" הזאת לנציב בתי הסוהר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

האם מדובר רק על מקרה של חולה במחלה מדבקת?

שר המשטרה ש. הלל:

גם במקרה של אסיר החולה במחלת נפש וחייבים להעביר אותו למוסד אחר.

השר ו. שם טוב:

יש לי ספק לגבי האצלת סמכויותיו של שר המשטרה לנציב בתי הסוהר. ביחס לחולה במחלה מדבקת, הדבר ברור. אבל היות וקרו בחוץ לארץ דברים חמורים בקשר להעברת אסירים, מתוך נקמות של המנגנון, בקשר למחלות נפש, אני מטיל ספק אם צריך להאציל את סמכויותיו של שר המשטרה לנציב בתי הסוהר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל זה בחתימת רופא.

השר ו. שם טוב:

מוטב שיהיה צו בחתימת ידו של שר המשטרה.

השר י. ברזילי:

מלכתחילה לא צריך היה להטיל זאת על שר המשטרה, אבל לקחת ממנו סמכויות אלה שאני.

שר המשטרה ש. הלל:

פה לא מדובר בהענשה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לכן שאלתי אם מדובר בכלל להעביר מבית סוהר למקום אחר.

השר ו. שם טוב:

להכריז על אדם שהוא חולה נפש, מבלי ששר המשטרה יוציא צו על כך, פותח פתח לכל מיני פרצות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

איננו חיים ברוסיה. מה קורה פה? יש רופא שצריך לאשר את הדבר בחתימתו שזהו חולה נפש באמת, לא שאין הוא אוהב את קוסיגין, אלא שהוא חולה נפש באמת והוא מועבר למוסד של חולי-נפש. כולנו יודעים שמוסדות אלה בארץ מלאים עד אפס מקום. שום רופא בארץ לא יחזיק בן אדם במוסד כזה אם איננו חולה נפש.

השר ו. שם טוב:

אין זה מקרה שקיים הסייג הזה בחוק.

מדינת ישראל
אשר מסי' 12
צנזור לעיתונות

שר המשטרה ש. הלל:

מה שהיה קיים בחוק היה, שכל הסמכויות שהיו לנציב בתי-הסוהר היו בשעתו בידי הנציב העליון. אחרי כן התחלנו לפרק את הסמכויות האלה. עד עכשיו לא הגיעו לענין זה. כשאני מקבל דין וחשבון שישנו אסיר הזקוק לטיפול ואין אנחנו יכולים לתת לו את הטיפול הזה בבית הסוהר, לא אלך לבדוק אותו. יש לי חוות הדעת של הרופא הראשי של בית הסוהר, של מנהל בית הסוהר, של נציב בתי-הסוהר, ואז מעבירים אותו למוסד ממשלתי רפואי. מה אני עושה בתוך כל זה? האם אגיד שאני רוצה לבדוק אותו? אילו היה דבר הפוך, שיש רשות לאסור בן אדם ולהכניס אותו למוסד מיוחד, אני מסכים איתך. אבל האדם הזה יושב כבר בבית הסוהר ומדובר שיעבירו אותו למוסד ממשלתי אחר, מוסד קיים, והמוסד הממשלתי האחר מקבל אותו, לא מכניסים אותו לארגון. זו תהיה פיקציה מוחלטת אם אגיד "בדקתי את החולה". איני בודק את החולים ואת הלא שפויים בדעתם. אני חותם בעיניים עצומות על פקודת הרופא. אם חוששים שאסיר אינו בסדר, מכניסים אותו בבית-הסוהר לתא סגור, מכניסים אליו את האוכל מתחת לדלת. יש אפשרויות להתנקם באסיר במסגרת בית-הסוהר עם כל הליברליות השוררת אצלנו בבתי-סוהר. יכולים להכניס אותו לתא כזה למשך שבועיים. פה להיפך, אינם רוצים להתנקם באסיר, רוצים להקל עליו. כי הוא מתפרע לא מפני שאני צריך להעניש אותו, אלא מפני שהוא צריך לקבל זריקות. אם אין נותנים לי את האפשרות להאציל מסמכויותי אלה על נציב בתי-הסוהר, מכניסים אותו לתוך תא סגור, כי לפעמים אין למצוא אותי, לפעמים אני בסיור.

אני מציע לכם לא להיות חשדנים עד כדי כך. בכל המשטר הקיים אצלנו של בתי סוהר ובתי חולים ורופאים, אנחנו נותנים סמכויות לפקידים שהם פחות חשובים מרופאים, וזה ביחס להרבה דברים שהם הרבה יותר גורליים. מה נתעקש פה פתאום?

מ ח ל י ט י ס בהמשך להחלטה בדבר סמכויות השרים מיום כ"א באייר תש"ח (30.5.48), ובהתאם לסעיף 31(א) ו- (ג) לחוק יסוד: הממשלה, להסמיך את שר המשטרה לאצול לנציב בתי-הסוהר את סמכויותיו לפי סעיף 61 ו-62 לפקודת בתי-הסוהר - 1946.

מדינת ישראל
אוסר נוס' 17
צנזור לעיתונות

339. תיקון התקנון לעבודת הממשלהשר המשפטים י. ש. שפירא:

אני מבקש לאשר את תיקון התקנון לעבודת הממשלה. דברנו כבר על זה פעמים אחדות. זה קובע פחות או יותר נסיון להכניס סדר בדיוני הממשלה, שהם לא ימשכו שעות. אין אני אופטימיסט לחשוב שבכל מקום שכתוב כי ידברו 10 דקות, לא ידברו 11 דקות, אלא צריך לתת איזו אינדיקציה כיצד מנהלים ישיבה, כי אנחנו לפעמים נכנסים לויכוחים יותר מדי ארוכים.

נוסף לזה פרק 5 המדבר על ועדות השרים הקבועות וסמכויותיהן, כי נחוץ לזה מעמד מבחינה משפטית, מפני שאלה הן אסמכות לוועדות שרים שיוכלו לטפל בענינים אלה ואלה, כי בהעדר האסמכות האלה, יכולות להיות תקלות משפטיות.

יש פה, למשל, תיקון חשוב בעמוד 3, פרק 6: "במקום סעיף 26 יבוא: סעיף 26: (א) היה נושא הצעה שעל סדר היום של ועדת שרים כרוך בהוצאה כספית שאין לה כיסוי אותה שעה בתקציב המדינה, או שהיה כרוך בפעולות שר אחר שאינו חבר בועדה, ושר האוצר או השר האחר, לפי הענין, התנגדו להצעה, לא תדון בה ועדת השרים אלא אם הוזמן שר האוצר או השר האחר, לפי הענין, לישיבה שבה מבקשים להחליט בהצעה."

פרק 7 מבקש לעשות רפרנדום בענינים דחופים.

פרק 8 אומר: "במקום סעיף 30 יבוא: החלטה של ועדת שרים, למעט החלטה של ועדת השרים לעניני בטחון, תועבר לכל השרים וכל שר רשאי לערור, תוך שבוע ימים מיום שהועברה אליו." הדבר בא כדי לאפשר גם לשרים, שאינם חברים בועדה, לערער על אותה ההחלטה.

פרק 9 מדבר על דיון בערר.
 "במקום סעיף 31 יבוא:
 דיון בערר. סעיף 31:

(א) הוגש ערר, יידון הענין בועדה או לפי בקשת העורר - בממשלה לפי סדרי הדיון שנקבעו בסעיף קטן (ב).

(ב) השר העורר ינמק את עררו לא יותר מעשר דקות. ראש הממשלה, יושב ראש הועדה או השר הנוגע בדבר, לפי הענין, ישיב לערר לא יותר מעשר דקות. הממשלה או הועדה, לפי הענין, תצביע בערר ללא דיון נוסף.

(ג) לא הוגש ערר, או הוגש ונדחה, תצורף החלטת הועדה לפרוטוקול של החלטות הממשלה ודינה כדין החלטת הממשלה בישיבתה.

(ד) הוגש ערר והתקבל, תצורף החלטת הועדה בערר לפרוטוקול של החלטות הממשלה ודינה כדין החלטת הממשלה בישיבתה.

פרק 10 אומר:

"במקום סעיף 32(א) יבוא: סעיף 32 (א): תזכיר הצעת חוק יישלח מאת השר המגיש אותו למזכיר הממשלה, והלה יעביר העתקים ממנו לכל יתר השרים ויביא את התזכיר לדיון בועדת השרים שנושא התזכיר הוא בתחום סמכויותיה. ביקש השר כי התזכיר יידון בישיבת הממשלה, ינהג המזכיר לפי בקשת השר. נתעורר ספק בפני איזוועדה יש להביא את התזכיר, יכריע בדבר שר המשפטים."

אני חושב שהתיקונים האלה הם תיקונים טובים. אני

ממליץ מאוד עליהם.

שר התיירות מ. קול:

פה יש, כנראה, איזה חסר. בפרק 5 בסעיף 2, על ועדת השרים לעניני כלכלה צריך להכניס את ענין התיירות כי שטח זה לא נזכר אף באחת מהועדות.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אין כל התנגדות לכך.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

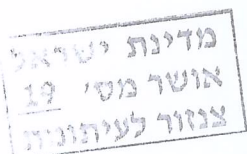
בעמוד 4 בפרק 8 מדובר על סעיף 30 מהתקנון המקורי ולפיו ראוי כל שר לערוך על החלטה של ועדת שרים בכתב, תוך שבוע ימים מיום שהועברה אליו. אם זה אינו נראה לשר המשפטים כדבר מזיק, הריני מציע שיינתן לשר זמן של שבועיים כדי לערוך על ההחלטה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זה אינו נראה לי. זה דבר מכביד. פעם ביובלות יימצא שר שאינו יושב בועדה. בינתיים מתעכב ביצוע של פעולה. המכונה שלנו כבדה מאוד. אבל לא יקרה אסון אם יקבלו את הצעתך.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

לפעמים השר בחוץ לארץ.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

איני מתנגד לשבועיים.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

אשר לזמן הקצוב לכל חבר ממשלה לדבר, נראה איך

זה ידפוק.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם תקבלו את זה, תסמכו עלי, השעון מולי.

שר השיכון ז. שרף:

אני מדבר פחות. האם אני יכול לנדב מזמני לשר

אחר?

שר החקלאות ושר הבריאות ח. גבתי:

אני מציע לסדר קורס לדיבור קצר.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

לא אמרתי שנראה אם השרים יישמעו, אלא איך זה

ידפוק.

אני רוצה להעיר לפרק 7. נאמר שם: "אחרי סעיף 29 יבוא סעיף 29א' שנוסחו כדלהלן: סעיף 29א: (א) היה צורך בקבלת החלטה דחופה על ידי ועדת שרים, רשאי יושב ראש הוועדה להורות למזכיר הממשלה להעביר את הצעת ההחלטה בכתב לכל השרים חברי הוועדה הנמצאים בישראל ולקבל את תשובותיהם בכתב או בעל-פה.

היתה דחיפות העניין מחייבת החלטה על אתר, רשאי יושב ראש הוועדה להורות למזכיר ממשלה לקרוא את נוסח ההצעה באזני כל שר הנמצא בישראל ולקבל את תשובתו בעל-פה.

ניתנה תשובה בעל-פה, ירשום אותה מזכיר הממשלה בזכרון דברים שייערך בו במקום או בהקדם האפשרי."

את החלק השני אני שולל.

שר השיכון ז. שרף:

מה זה "על אתר" - לאלתר?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זה על אתר.

שר הדואר א. רימלט:

"לאלתר" זה בעצם "על אתר", זה לא רק מבחינת הזמן, אלא גם מבחינת המקום. פירקנו את המושג "לאלתר" ל"על אתר", ואנו חוזרים לארכיאולוגיה...

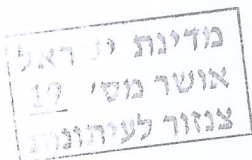
שר המשפטים י.ש. שפירא:

אינני אשם בזה. זה כבר מלא בכל התקנות ובפסקי

הדין.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אנשים פשוט מבינים "לאלתר".

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זה נוסח שאנשים פשוטים לא יבינו.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

כאמור, אני שולל את החלק השני של סעיף 29א'. אם יש איזה דבר דחוף, פונה המזכיר לראש הממשלה ומקבל חוות דעת. אבל פה מדובר על כל מיני החלטות. יושב ראש של ועדה יעשה לו חיים קלים ויפנה בטלפון. אני מסוגל בכל מיני דברים מסובכים לתת תשובה בטלפון ולהחליט. בכתב יש לי שהות. אם בכתב, אז יש לי פנאי של שבוע ובינתיים מכנסים את הועדה.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

שר המתבקש לתת תשובה לאלתר יהיה רשאי לתבוע דיון בועדה. יש לו אופציה לכך. אבל יש לפעמים מקרים דחופים שצריך לקבל תשובה בעל-פה. אם השר יתבע כינוס ישיבת הועדה, יש לכנס ישיבת הועדה.

תיקון נוסף שאני מציע הוא בענין סקירות המשרדים: "ערב מסירת סקירה בכנסת על משרד תימסר גם סקירה בממשלה."

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני רוצה להציע תיקון לתיקון הראשון של השר פרס. אני מקבל את התיקון שלו. אבל כדי לעזור לשר המסחר והתעשייה, אני מציע לכתוב: "ניתנה תשובה בעל-פה, ירשום אותה מזכיר הממשלה בזכרון דברים שייערך בו במקום או בהקדם האפשרי, והיא תישלח לכל השרים שנתנו את התשובות." נאמר היושב ראש של ועדת השרים לענייני כלכלה שאל את כל השרים בעל פה וכולם אמרו "זה בסדר, קבלנו זאת", ואף אחד לא רצה שתהיה על זה ישיבה, כותבים על זה ממורנדום ושולחים העתק ממנו לכל השרים. יוכל שר תמיד לערער לפני הממשלה ולומר "אני לא לזאת הסכמתי, אני הסכמתי לדבר אחר."

ראש הממשלה ג. מאיר:

אפשר לקבל את הצעתו של השר פרס.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

ועכשיו לתיקון: "ערב מסירת סקירת משרד בכנסת,

יהיה דיון על כך בממשלה."

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מאוד בעד זה.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

אם השר מציג את מדיניות הממשלה בכנסת, צריך

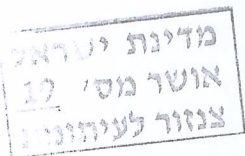
להיות דיון בממשלה על כך.

ראש הממשלה ג. מאיר:

התחלנו בזאת באחת הממשלות. אבל אני מוכרח להגיד את האמת שלא הצלחנו בזאת. אבל היה טוב לו יכולנו אחת לחודש לקיים ישיבה מיוחדת ולשמוע סקירות של משרדים. אני מתכוונת לסקירה על פרטים, אבל ששר יעלה את הבעיות שיש לו במשרדו. כיום מה קורה? כל אחד ואחד חי לו פחות או יותר את בעיות המשרד שלו. במידה שלא צריך לקבל איזו הכרעה של הממשלה, איש אינו יודע מה נעשה אצל חברו.

שר העבודה י. אלמוגי:

תודה לאל.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אין אני בטוחה בזאת. נקיים ישיבה כזאת אחת לחודש, וכל שר יעלה את הבעיות שלו לפני הממשלה.

שר הדואר א. רימלט:

זוהי הצעה מאוד נכונה. הוא יעלה את המדיניות ואת הבעיות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

איני יודעת אם נוכל לדחוס את זה בדיוק לפני הדיון בכנסת, אם כי זה רצוי. אבל ברשותכם ננסה ללכת בדרך הזאת, לקיים פעם בחודש ישיבה מיוחדת ויעלה שר את הבעיות שלו. אינם מוכרחים להקדיש את כל הישיבה לשר אחד. יש שרים שאין להם בעיות, זה וודאי טוב.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

יש שרים שלא תספיק להם ישיבה אחת.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

זה יתחיל, כמובן, לפי ה"א"ב.

שר השיכון ז. שרף:

לפי תשר"ק.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

כאשר שרים מופיעים עם סקירה על משרדיהם, מכינים את הדברים בכתב. כאשר שר מופיע בכנסת עם סקירה, הוא צמוד בפתיחת הדיון למה שהכין בכתב. יכול הוא שבוע קודם לכן לשלוח העתק לחברי הממשלה. מי שירצה להעיר - יעיר.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

עד הרגע האחרון מכניסים תיקונים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מציעה למזכיר הממשלה לקבל בהקדם את סדר הופעת המשרדים בכנסת ולהשתדל שקודם תינתן פה סקירה. איננו צריכים לשמוע את כל הפרטים. השרים יעלו על הנייר בעיות ונסמוך על האינטליגנציה של החברים, שידעו כי אלה הן הבעיות. יכול להיות שבשיחה כללית אפשר יהיה לעזור לשרים. לכל הפחות החברים יידעו גם על הבעיות של חבריהם. זה יקל על לב כל חבר ביודעו שלחברו יש גם כן בעיות.

שר החקלאות ושר הבריאות ח. גבתי:

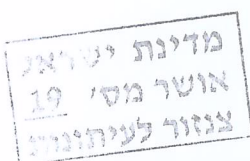
אני בין הראשונים המופיע בכנסת. אני מתנדב למסור סקירה.

שר העבודה י. אלמוגי:

יש לך בעיות?

שר החקלאות ושר הבריאות ח. גבתי:

קצת יש.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

לו אין, לחקלאים יש.

ראש הממשלה ג. מאיר:

שר המשפטים, אני רוצה להבין סעיף 3, סעיף קטן 13(ג) (פה תמיד תמכתי בבן-גוריון שלא יהיו סעיף גדול וסעיף קטן, אלא מספרים סידוריים): "סקירות מדיניות ובטחונות שבועיות בכתב, בהוצאת משרד החוץ ואגף המודיעין של המטה הכללי של צה"ל, תהיינה פתוחות לעיון השרים בלשכת מזכיר הממשלה."

מדובר על סקירות שמשרד החוץ מוציא לסגל שלו ומוצע שהן תהיינה מונחות אצל מזכיר הממשלה, וכל שר יוכל להכנס ולראותן. אותו הדבר גם ביחס לעניינים בטחוניים, במידה שישנן סקירות בכתב. לסקירות בטחוניות וסקירות על מדיניות חוץ יהיה תיק אצל מזכיר הממשלה וכל שר יוכל לקרוא אותן במקום, אבל לא לקחת אותן הביתה.

שר הבטחון מ. דיין:

שמעתי שמועצה כזאת על סקירה בטחונית כזאת, ואיני

יודע מי הבטיח את זאת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אנחנו רוצים להבטיח זאת עכשיו. חברי ממשלה אחדים פנו אלי, אחדים פנו למזכיר הממשלה, אחדים פנו לשמחה ואמרו: אנו רוצים לדעת מה נעשה. אי אפשר להעביר מברקים, אי אפשר לסדר תיק של מברקים. אבל אפשר שיהיה כאן איזה חומר, ואתה תגיד מה בדיוק החומר שיכול להיות פה, כמו ששר החוץ מוסר סקירות שהוא מוציא לסגל שלו, הוא בוחר אותן או בכל אופן משהו מוסמך במשרד החוץ בוחר אותן, והחומר הזה יהיה מונח בתיק אצל מזכיר ראש הממשלה. משהו מהחברים מתעניין, ייכנס ויקרא אותן. איני יודעת אם זה יספק את רצון כל החברים, אבל זה יהיה נוסף למה שהם שומעים בישיבות הממשלה או בועדות שרים. זה יכול בעיקר להיות לחברים שאינם בועדת השרים לענייני בטחון.

השר י. ברזילי:

או שזה על דברים שלא ידווחו עליהם.

שר הבטחון מ. דיין:

מדוע אני מסופק אם זה יהיה טוב? ברגע שנצטרך

להניח דברים בכתב, הרי באופן טיבעי נהיה הרבה יותר עצורים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה לא במקום סקירות בישיבות.

שר הבטחון מ. דיין:

אומרים שזה לא יהיה במקום, אלא נוסף. נצטרך להכין עבודה, נצטרך להכין סקירה ולהניחה על השולחן. זה לא יפטור אותנו מכך שכמעט כל שבוע בא הרמטכ"ל ומדווח. על פי רוב נשמעות שאלות. גם כשישנן סקירות אומרים, בעניין זה אני רוצה להציג שאלה. יאמרו, הנה בסקירה שהונחה בכתב יש בסעיף ג', למשל, שאלה כזו וכזו ואני רוצה לשאול אותה.

אם הממשלה תבקש סקירות כאלה, נעשה אותן. אבל אני חושש שהדבר הזה לא יחסוך זמן, אלא יכפיל את העבודה. תהיינה סקירות בכתב, אבל לא נהיה חפשיים מהסקירות הנמסרות בעל פה. יכול גם להיות שאני והרמטכ"ל נגיד: כבר מסרנו סקירות בכתב, לך וקרא אותן. ונאמר זאת כדי להפטר מסקירה בעל פה. יתברר לבסוף שמה שחבר הממשלה שאל, הוא לא קרא בסקירה שלנו, אלא קרא בעתון. נעשה דבר כפול, גם נניח סקירה בכתב וגם נמסור סקירה בעל פה. אם הממשלה חושבת

מדינת ישראל
אוסף מס' 12
צנזור לעיתונות

שזה טוב, אין לי כל מגמה להסתיר משהו. אבל אני חושש שתהיה כפילות בעבודה, אחרי הסקירה בכתב ירצו עוד סקירה בעל פה ויציגו שאלה, אין זה קרה מה שקרה וכדומה. אצטרך לעשות את העבודה פעמיים.

שר התחבורה ע. ויצמן:

אני אחד מאלה שפניתי בעניין זה. מה שאותי מעניין, יתכן שזה לא לפי התקנון, והתשובה תהיה שלילית - אותי לא מעניינת סקירה אלא חומר. יתכן שאני מושפע מתפקידי הקודם. כאלוף בצה"ל ידעתי יותר בעניינים מדיניים ובעניינים מבצעיים בענייני בטחון ממה שאני יודע כיום. האם אני חייב לחיות מדיווחים שבועיים? דיווח בעל פה אינו כמו דיווח בכתב. אחד משלים את השני. אני רוצה חומר גולמי. ראיתי עשרות מברקים בעניינים מדיניים ובענייני בטחון. מדוע כשר איני יכול לדעת זאת? יחליטו מה כן למסור ומה לא. אני מעוניין בחומר גולמי.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה ויכוח ישן נושן. אומרים חברים: מה פירוש הדבר? מה שפקיד במשרד החוץ רואה, אסור לי כשר לראות? ומה שפקיד ב"מוסד" יודע, אסור לי לדעת? יש בזה הגיון.

שר הבטחון מ. דיין:

אפשר להוסיף ולומר: מה שהמצרים יודעים, אין

אני יכול לדעת?

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה בכל זאת אי אפשר שכל החומר הגולמי יהיה. אני יודעת שאין אני רואה את הכל, אין אני צריכה לראות את הכל. אבל במידה שמועברים אלי מברקים, אני יושבת לפעמים שעות בלילה וקוראת אותם. מה שנחוץ הוא שהדברים היסודיים יהיו פתוחים לשרים, נוסף לסקירות הנשמעות כאן. נדמה לי שיותר מזה אי אפשר בכלל לדרוש.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

גם אני מבין שאי אפשר להעביר כל חומר גולמי לשרים. אבל ראיתי בממשלה שיש CABINET PAPER. היינו, המשרדים הנוגעים בדבר, כלומר, משרד החוץ ומשרד הבטחון מוציאים אינפורמציה על 3-4 דפים על אירועים חשובים. לפעמים יש בזה ציטוט המברק, לפעמים אין.

ראש הממשלה ג. מאיר:

להוציא מכאן לא בא בחשבון. אבל איני יודעת אם זאת תהיה סקירה או CABINET PAPER, אבל תהיינה סקירות לקריאה במקום. איני מסכימה שיתחיל להתהלך חומר כזה במשרדים. אם רוצים שזה יתפרסם בעתונים, נמסור אותו ישר לעתונים.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

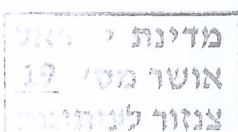
עשינו זאת בתור אכספרימנט. אני מצטער לשמוע שחומר מדיני מגיע לאלופי צה"ל יותר מאשר לשרי הממשלה. זה אינו מצער אותי מדוע שרי הממשלה אינם מקבלים זאת, אלא מדוע אלופי צה"ל מקבלים זאת.

שר הבטחון מ. דיין:

לא אלופי צה"ל כי אם ראש אג"ם.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

ברור שזה מתקן את הערתי.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

זה מבטל את הערתך.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זה מתקן את הערתי. אני חושב שאנחנו בכל זאת רוצים גם לדעת ואין אנו רוצים שהחומר הזה יטייל במשרדים. אין ברירה מאשר לנסות בדרך זו. זוהי דרך אקספרימנטלית. יכול להיות שכעבור איזה זמן נגיד לשר הבטחון "מוחל טובות" ואנחנו נישאר עם הסקירות האלה של משרד החוץ. אבל אנחנו מנסים.

שר הבטחון מ. דיין:

יעצתי עצה טובה לטובתכם. הצעתי שלא תקבלו סקירות בכתב, אלא שימשך הנוהג, שאחת לשבוע מופיע הרמטכ"ל בועדת השרים לענייני בטחון, וכשיש דברים כלל-ממשלתיים, אנחנו מוצאים שעה משותפת לממשלה כולה והוא מוסר שם סקירה, ואז אפשר לשאול שאלות, ואז גם הוא אומר דברים שוליים ואני מעיר הערות וראש אמ"ן מופיע. אם תהיה סקירה בכתב, לא יהיה בה שום ביטוי לאיזה שהם חילוקי דעות או הערכות בין הרמטכ"ל וביני ובין ראש אמ"ן, כי נאמר, אתם רוצים שזה יושם על הנייר, הרי כל דבר שמפקקים לא ייכנס לתוכו. יהיה וודאי כתוב שם כמה ערכים יצאו מהגדה ודברים דומים. קשה יהיה בסקירה בכתב למסור את האינפורמציה החיה הנמסרת בעל פה ושארירה אתה מציג שאלה לרמטכ"ל והוא עונה עליה. אבל כשאין מציג שאלה, לא נתנדב לומר מראש מה התשובה על השאלה שלא נשאלה. הממשלה יושבת פעם בשבוע, לפעמים פעמיים בשבוע. אין כמעט שבוע שהרמטכ"ל אינו מופיע ושלא מציגים לו שאלות או לי שאלות. לי זה נוח לשים נייר, והנייר יענה.

שר התחבורה ע. ויצמן:

אם זה בא במקום סקירה בעל פה, אני מעדיף סקירה בעל פה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני באמצע דברי. אני בתור עקשן מקבל את הצעתו של שר הבטחון. אני חושב שזה יהיה טוב יותר בשבילנו מאשר לקבל סקירות כאלה.

השר ו. שם-טוב:

אבל לגבי משרד החוץ נשאר העניין של סקירות מדיניות בכתב.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

שם יש שיטה של סקירות שבועיות.

שר הבטחון מ. דיין:

אצלנו אין תימצות של מברקים, אין לנו מברקים.

שר החוץ א. אבן:

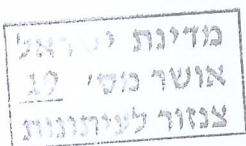
נצמצם את זה לסקירות מדיניות של משרד החוץ.

רה"מ הגב' ג. מאיר:

גם זה היה פעם. אחרי כל הדברים האלה, חברים לא באו לקרוא. אני מבינה שזה מכביד. אבל אין כל דרך להעביר את החומר למשרדים.

שר השיכון ז. שרף:

האם יש דו"חות של אמ"ן, לא על פעילות, אלא השלכות והערכות על העולם הערבי והלא-ערבי בהקשר לדברים? האם גם זאת היית פוסל?

שר הבטחון מ. דיין:

יש הרבה חומר של אמ"ן. אם הממשלה תרצה, תאמר: אנחנו רוצים לשמוע מראש אמ"ן על ההשלכות, כמו שנמסר למשל אחרי ועידת רבאט או כמו שאפשר למסור אחרי "ועידת העימות" ומה הם הלכי הרוח במצרים ובסוריה. ראש אמ"ן ידבר רבע שעה, ישאלו שאלות. אשר לדברים השוטפים, כמויות החומר הן עצומות, ואם צריך לתמצת, ייצא דבר שדוף.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אין ספק שסקירה חיה יש בה הרבה מאוד דברים לטובה. יש עוד דבר: אם אנחנו נרצה לעשות זאת לעתים קרובות, אנחנו יודעים מהנסיון שזה "אוכל" את ישיבות הממשלה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אין זה הכרחי שבעקבות דיווח יהיה דיון. יש עת לדיווח ויש עת לדיון. אפשר להעיר, אבל בלי דיון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ננסה ללכת בכל הדרכים.

הישיבה ננעלת
(בשעה 13:15)

מדינת ישראל
אשר מסי 2
צנזור לעיתונות